

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
साहित्य विचार

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवङ्गुन गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) 'अक्षर वाडमय' ही संकल्पना कोणी मांडली आहे?
 अ) वि.स.खांडेकर ब) ना.सी.फडके
 क) वा.ल.कुलकर्णी ड) रा.श.वाळीबे
- 2) 'अनुभवाचे विश्व संपन्न करणे हा साहित्याचा मुख्य हेतू असतो' असे कोणी म्हटले आहे?
 अ) गंगाधर गाडगीळ ब) श्री.के. क्षीरसागर
 क) वा.ल.कुलकर्णी ड) अ.वा.कुलकर्णी
- 3) 'कला' ही निसर्गाची प्रतिकृती असते हे कोणत्या वादाचे तत्व मानले गेले आहे?
 अ) सौदर्यवादाचे ब) अभिजात वादाचे
 क) वास्तववादाचे ड) स्वच्छंदवादाचे
- 4) कथा व कादंबरी या प्रकाराबद्दल कोणती संकल्पना मानली गेली आहे?
 अ) भावात्म ब) नाटयात्म
 क) कथात्म ड) आस्वादात्म
- 5) साहित्यात पुढीलपैकी कोणता घटक महत्वाचा असतो?
 अ) बुध्दी ब) भावना
 क) प्रज्ञा ड) प्रतिभा
- 6) 'साहित्यविचार' हा ग्रंथ कोणाचा आहे?
 अ) वा.ल.कुलकर्णी ब) अ.वा.कुलकर्णी
 क) गो.म.कुलकर्णी ड) कृ.पा.कुलकर्णी
- 7) 'शब्द आणि अर्थ' यांचे सहिततत्व म्हणजे काव्य' ही व्याख्या कोणाची आहे?
 अ) भामह ब) वामन
 क) दण्डी ड) क्षेमेंद्र
- 8) 'ध्वनी' विचाराचे पुरस्कर्ते कोण आहेत?
 अ) भरत ब) रुद्रट
 क) लोल्लट ड) आनंदवर्धन

- 9) 'रोमांचवाद' ही संकल्पना कोणाची आहे?
- अ) रा.श.वाळीबे
 - ब) बा.सी.मर्ढकर
 - क) द.वा.पोतदार
 - ड) रा.भा.पाटणकर
- 10) 'रस' विचार कोणी मांडला आहे ते लिहा.
- अ) वामन
 - ब) जगन्नाथ
 - क) भरत
 - ड) कुंतक
- 11) 'देशीवाद' कोणी मांडला आहे?
- अ) रा.श.वाळीबे
 - ब) भालचंद्र नेमाडे
 - क) वा.ल.कुलकर्णी
 - ड) बा.सी.मर्ढकर
- 12) इंग्रजीतील 'व्हलासिसिझम' या संकल्पनेसाठी मराठीत कोणता पर्यायी शब्द वापरला जातो?
- अ) देशीवाद
 - ब) अभिजातवाद
 - क) वास्तववाद
 - ड) सौंदर्यवाद
- 13) पुढीलपैकी साहित्याचे माध्यम कोणते आहे?
- अ) चित्र
 - ब) शिल्प
 - क) संगित
 - ड) शब्द
- 14) लेखकाची भूमिका साहित्याचा काय ठरवत असते?
- अ) आशय
 - ब) विषय
 - क) लौकिक
 - ड) वरील सर्व
- 15) 'सौंदर्यवादाचा' पुरस्कार कोणी केला आहे?
- अ) दि.के.बेडेकर
 - ब) श्री.के. क्षीरसागर
 - क) बा.सी.मर्ढकर
 - ड) वा.ल.कुलकर्णी
- 16) साहित्य निर्मितीचे सिध्दांत अभ्यासक्रमासाठी किती आहेत?
- अ) दोन
 - अ) तीन
 - क) चार
 - क) पाच

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) वास्तववादाचे स्वरूप विषद करा.
- ब) ललितसाहित्याचे आणि ललितेतर साहित्य यातील भेद स्पष्ट करा.
- क) ध्वनी सिध्दांताची ओळख करून द्या.
- ड) अभिजातवादाचे विषेश स्पष्ट करा.
- इ) रीति सिध्दांताचे महत्व स्पष्ट करा.
- ई) साहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्र.3 लघुतरी प्रश्न. (कोणतेही दोन)

16

- अ) सौंदर्यवाद निर्मितीची कारणे सांगा.
- ब) कथात्म साहित्याची माहिती सविस्तर लिहा.
- क) देशीवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ड) साहित्याच्या विविध व्याख्यांचा परिचय करून द्या.

- प्र.4** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16
साहित्यविचार म्हणजे काय? ते सांगून त्याचे स्वरूप व कार्य सोदाहरण लिहा.
किंवा
साहित्यातून व्यक्त होणारे अनुभव सहप्रमाण स्पष्ट करा.
- प्र.5** वाड्मयीनवाद म्हणजे काय? अभिजातवाद व वास्तववाद याचे स्वरूप विशेष सोदाहरण 16
स्पष्ट करा.

Seat No.	

M.A. (Marathi) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022**मराठी भाषा: संवाद व उपयोजन भाग – १**

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

16

- 1) संवादाच्या प्रक्रियेशी संबंधित घटक ओळखा?
 अ) पाठांत्र ब) स्वीकारक
 क) चर्चा ड) साहित्य

- 2) लोकांमधील संवादाचे स्वरूप हे कसे असते?
 अ) त्रिकोणी ब) षटकोणी
 क) चौरसाकार ड) वर्तुळाकार

- 3) संवादातील प्रमुख अडथळा कोणता?
 अ) न्यूनगंड ब) शब्दसंग्रह
 क) संवाद कौशल्य ड) आत्मविश्वास

- 4) एक व्यक्ती जेव्हा स्वतःशी संवाद साधते तेव्हा कोणत्या प्रकारचा संवाद होतो?
 अ) समूह संवाद
 ब) आत्मसंवाद
 क) जनसंवाद
 ड) दोन व्यक्तीतील समोरासमोरील संवाद

- 5) ध्वनि पासून अर्थ निष्पत्ती करणे म्हणजे काय?
 अ) भाषण ब) लेखन
 क) वाचन ड) श्रवण

- 6) वक्तृत्वाच्या अधिक जवळचा शब्द कोणता?
 अ) फॅशन ब) प्रतिभा
 क) कला ड) परंपरा

- 7) वक्तृत्व कलेतील महत्वाचे साधन कोणते?
 अ) शब्द ब) व्यासपीठ
 क) विषय ड) ध्वनि योजना

- 8) वक्तृत्वासाठी काय महत्वाचे?
 अ) पूर्वतयारी ब) दिशा
 क) गाव ड) व्यासपीठ

- 9) उत्तम वक्त्याने काय टाळावे?
- अ) प्रबोधनपर भाषण ब) विनोदी भाषा
 क) अनावश्यक शारिक हालचाली ड) आवाजातील चढ—उतार
- 10) मराठी भाषेतील पहिले 'वृत्तपत्र' कोणते?
- अ) दर्पण ब) सकाळ
 क) लोकसत्ता ड) प्रभाकर
- 11) वर्तमान पत्राच्या मांडणीत कशामुळे बदल झाला?
- अ) टेलिफोन ब) कोरेना
 क) इंटरनेट ड) मोबाईल
- 12) अग्रलेखाची भाषा कशी हवी?
- अ) उथळ ब) दुर्बोध
 क) अत्यंत दर्जदार ड) पाल्हाळीक
- 13) कोणी लिहिलेला वृत्तपत्रीय लेख उत्तम मानावा?
- अ) वाचकाने ब) तज्ज्ञव्यक्तीने
 क) संपादकाने ड) उपसंपादकाने
- 14) खालीलपैकी कोणते काम जाहिरात करत नाही?
- अ) माहिती देणे ब) विक्री वाढविणे
 क) बदनामी करणे ड) विश्वास निर्माण करणे
- 15) पटकथा लेखन खालीलपैकी कशासाठी केले जाते?
- अ) चित्रपट ब) वर्तमानपत्र
 क) भाषण ड) जहिरात
- 16) वर्तमानपत्रातील बातमी रचना कशी असते?
- अ) त्रिकोणी ब) चौकोनी
 क) वर्तुळाकार ड) उलटा त्रिकोण

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) पटकथा लेखनाचे स्वरूप सांगा.
- 2) समूह संवाद म्हणजे काय?
- 3) संवादाचा उदारमतवादी सिध्दांत स्पष्ट करा.
- 4) चांगल्या वक्त्याचे गुण विशेष सांगा.
- 5) अग्रलेखाचे महत्व सांगा.
- 6) वर्तमानपत्राची कार्य लिहा.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2)

16

- 1) संवादाच्या प्रक्रियेतील मुलभूत घटक विशद करा.
- 2) नाट्यलेखनाचे स्वरूप व महत्व सांगा.
- 3) लेखन कौशल्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- 4) बातमी म्हणजे काय? बातमीचे विशेष सांगा?

- प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) 16**
- अ) जाहिरात म्हणजे काय? जाहिरातीचे घटक सांगून, जाहिरातीचे महत्व स्पष्ट करा?
किंवा
- ब) वक्तृत्वाचे स्वरूप व विशेष सांगून, प्रभावी वक्ता होण्यासाठी पूर्वतयारी कशी करावी ते सविस्तर लिहा?
- प्र.5 संवादाचे स्वरूप आणि कार्य सांगून, संवादाचे प्रकार विशद करा? 16**

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov -2022
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. 1800 ते 1920)

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) बाळशास्त्री जांभेकर यांनी कोणते वृत्तपत्रे सुरु केले?

अ) ज्ञानप्रकाश	ब) प्रभाकर
क) दर्पण	ड) इंदू प्रकाश
- 2) आधुनिक मराठी कवितेचे जनक म्हणून कोणत्या कविला ओळखतात?

अ) बालकवी	ब) केशवसुत
क) कवी बी	ड) बा.सी.मर्ढकर
- 3) 'शतपत्रे' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

अ) लोकहितवादी	ब) गो.ग.आगरकर
क) लो.टिळक	ड) म.फुले
- 4) 'सीतास्वयंवर' हे मराठी मधील पहिले नाटक कोणी लिहिले?

अ) गो.ब.दवेल	ब) आण्णासो किलोस्कर
क) रा.ग.गडकरी	ड) विष्णूदास भावे
- 5) 'काळ तर मोठा कठीण आला' ही कथा कोणी लिहिली?

अ) वि.सि.गुर्जर	ब) ह.ना.आपटे
क) श्री.म.माटे	ड) सहकारी कृष्ण
- 6) मराठी साहित्यातील पहिली ऐतिहासिक कादंबरी कोणती?

अ) मी	ब) सावळ्या तांडेल
क) मोचनगड	ड) बळी
- 7) मराठीतील पहिले सामाजिक नाटक कोणते?

अ) संगीत शारदा	ब) शाकुंतल
क) किचक वध	ड) एकच प्याला
- 8) 'शेतकऱ्यांचा आसूड' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

अ) विनोबा भावे	ब) गो.ग.आगरकर
क) म.फुले	ड) म.गांधी
- 9) 'गीतारहस्य' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

अ) गो.ग.आगरकर	ब) वि.ज.किर्तने
क) लोकहितवादी	ड) लो.टिळक
- 10) 'राजा शिवाजी' हे काव्य कोणी लिहीले?

अ) रे.टिळक	ब) म.मो.कुंटे
क) भा.रा.तांबे	ड) केशवसुत

- 11)** पेशवाईचा शेवट केरळा झाला?
- अ) 1800 ब) 1857
 क) 1818 ड) 1850
- 12)** बाबा पद्मनजी यांनी कोणती कादंबरी लिहिली?
- अ) यमुना पर्यटन ब) दोन मने
 क) गुलामगिरी ड) मधली स्थिती
- 13)** निबंधमाला कोणत्या वर्षी सुरु झाली?
- अ) 1851 ब) 1847
 क) 1874 ड) 1800
- 14)** पाठ्यपुस्तकांच्या सुधारणेचे कार्य कोणी केले?
- अ) लॉर्ड डलहौसी ब) मेजर कॅन्डी
 क) लॉर्ड मेकाले ड) वॉरन हॅस्टिंग्ज
- 15)** 'धार आणि काठ' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?
- अ) रा.श्री.जोग ब) गो.मा.पवार
 क) प्र.न.जोशी ड) नरहर कुरुंदकर
- 16)** 'फुलराणी' ही कविता कोणत्या कवीची आहे?
- अ) बालकवी अ) गोविंदाग्रज
 क) भा.रा.तांबे ड) ना.वा.टिळक

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) हरिभाऊंच्या सामाजिक कादंबन्याचे महत्व सांगा.
 ब) निबंधमालेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 क) 1800 ते 1874 या कालखंडास पायाभरणीचा कालखंड का म्हणतात?
 ड) अव्वल इंग्रजी कालखंडातील वाड्मयीन प्रेरणा स्पष्ट करा.
 इ) आण्णासो किलोस्करांच्या नाट्यवाड्मयाचा आढावा घ्या.
 ई) 1800 ते 1874 या काळातील नियत कालिकांची कामगिरी स्पष्ट करा.

प्र.3 लघुतरी प्रश्न (कोणतेही दोन)

16

- अ) 'करमणूक कालखंड' याविषयी माहिती लिहा.
 ब) 1800 ते 1874 या काळातील चरित्रलेखनाचा आढावा घ्या.
 क) बालकवीच्या निसर्ग कवितांचा आढावा घ्या.
 ड) लो.टिळक स्वातंत्र्याविषयीचे विचार व्यक्त करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

16

- 1800 ते 1920 या कालखंडातील कथालेखनाची वैशिष्ट्ये?
 किंवा

महात्मा फुले समग्र वाड्मयाचा आढावा घ्या.

प्र.5 रा.ग.गडकरी यांच्या नाट्यवाड्मयाचा आढावा घ्या.

16

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
विशेष साहित्यकृतीचा अभ्यास (मध्ययुगीन)

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) कोणत्या कालखंडातील मराठी साहित्याची प्रेरणा स्वधर्म रक्षण, समाजप्रबोध ही होती?

अ) वैदीक	ब) प्राचीन
क) मध्ययुगीन	ड) अर्वाचीन
- 2) मध्ययुगीन कालखंडातील मराठी साहित्याचे मुख्य किती रचना प्रकार होते?

अ) दोन	ब) तीन
क) चार	ड) पाच
- 3) महानुभाव पंथाचे कार्य साहित्य चळवळीच्या स्वरूपात कोणत्या शतकात भरीवपणे झाले?

अ) नवव्या	ब) अकराव्या
क) तेराव्या	ड) पंधराव्या
- 4) कोणत्या राजकीय सत्तेने मराठी भाषेला उर्जीत अवरस्था प्राप्त करून दिली?

अ) आदिलशाही	ब) निजामशाही
क) बादशाही	ड) हिंदवी स्वराज्य
- 5) कोणत्या सांप्रदायाने मराठी साहित्यात मोलाची भर घातली?

अ) माधव	ब) भागवत
क) शैव	ड) यापैकी नाही
- 6) मराठीमध्ये कोणत्या वाड्मयाचा प्रारंभ करण्याचे श्रेय महानुभव पंथातील ग्रंथकारानांच दयावे लागते?

अ) गद्य	ब) पद्य
क) चंपूकाव्य	ड) यापैकी नाही
- 7) 'गोविंद प्रभू' चरित्र कोणी रचिला आहे?

अ) गोविंदप्रभू	ब) चक्रधर
क) म्हाइंभट	ड) नरेंद्र
- 8) 'श्री गोविंद प्रभू चरित्र' हे नाव कोणत्या संशोधकांनी निश्चित केले आहे?

अ) शं.गो.तुळपुळे	ब) गोविंद प्रभू
क) भा.ल.भोळे	ड) वि.भि.कोलते

- 9) श्री गोविंदप्रभू यांचा अवतार कोणत्या प्रकारचा आहे?
- अ) गर्भ ब) पतित
 क) दवडणे ड) द्विज
- 10) 'संत वाटिकेतील जाईची वेल' असे कोणत्या संत कवयित्रिचे वर्णन केले जाते?
- अ) संत मुक्ताबाई ब) संत जनाबाई
 क) संत सोयराबाई ड) संत कान्होपात्र
- 11) —— "नाम फुकट चोखट | नाम घेता न ये वीट |
 जड शिळा ज्या सागरी | नामे तारी |।"
- अ) राम ब) देव
 क) संत ड) आत्मारामें
- 12) संत जनाबाई यांच्या व्यक्तिमत्वाचा कोणता गुण वैशिष्ट्यपूर्ण आहे?
- अ) भक्ती ब) भवितभाव
 क) आत्यंतिक भवितभाव ड) यापैकी नाही
- 13) मराठे शाहीतील राजनीती कोणत्या ग्रंथात आहे?
- अ) आज्ञापत्र ब) रोजनीशी
 क) बखर ड) अ व ब
- 14) 'आज्ञापत्र' हा ग्रंथ कोणी लिहिला आहे?
- अ) खंडो बल्लाळ ब) रामचंद्रपंत अमात्य
 क) रामदास ड) चिटणीस
- 15) आज्ञापत्राची भाषा कोणत्या काळातील मराठी भाषेचा खास नमुना आहे?
- अ) शिवकालीन ब) पेशवेकालीन
 क) प्राचीन ड) अर्वाचीन
- 16) आज्ञापत्रामध्ये एकूण किती प्रकरणे आहेत?
- अ) आठ ब) अठरा
 क) नऊ ड) तेरा

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) महानुभाव पंथाची प्रेरणा व भूमिका कोणती होती?
- ब) भागवत पंथाचे महत्वाचे कार्य कोणते आहे?
- क) म्हाइंभटांचे ग्रंथ कर्तत्व थोडक्यात लिहा.
- ड) संत जनाबाई स्वतःला 'नाम्याची जनी' असे का संबोधतात?
- इ) संत जनाबाई यांच्या अभंगाचे मुख्यतः कोणते विषय आहेत?
- ई) आज्ञापत्राच्या निर्मितीची कारणे व उपयुक्तता थोडक्यात लिहा.

प्र.३ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- अ) नाथ पंथाचे मध्ययुगीन कालखंडातील साहित्यिक, सामाजिक योगदान थोडक्यात लिहा.
- ब) 'श्री. गोविंदप्रभू चरित्र' मधील श्री गोविंद प्रभू कालीन समाजस्थिती कशी होती?
- क) आज्ञापत्रातील 'राजलोकीं बहुत सगुण असावे लागते' या प्रकरणामधील राजाच्या अंगच्या गुणाचे चित्रण करा.
- ड) संत जनाबाई यांनी नामभक्तीचा सोपा मार्ग कसा सांगितला आहे?

प्र.४ खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

संत जनाबाई यांच्या अभंगातून 'मराठी भाव कविता येथून दुथडी भरून वाहु लागली' या विधानाची यथार्थता स्पष्ट करा.

किंवा

रामचंद्र अमात्य यांनी किल्ल्यांना 'गडकोट म्हणजे राज्यलक्ष्मी सुखनिद्रागार' असे का म्हटले आहे ते स्पष्ट करा.

प्र.५ 'श्री गोविंदप्रभू चरित्र' मधील लिळांतून गोविंद प्रभू यांचे चरित्र चित्रण कसे चित्रित केले आहे ते स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Marathi) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov -2022
एका लेखकाचा अभ्यास (मध्ययुगीन) संत तुकाराम

Day & Date: Thursday, 16-02-2022

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.**16**

- 1) संत तुकाराम यांचा जन्म कोणत्या गावी झाला?
 अ) देहू ब) आळंदी
 क) पंढरपूर ड) कोल्हापूर
- 2) तुकारामाच्या धाकट्या मुलाचे नाव काय होते?
 अ) रामदास ब) शिवदास
 क) नारायण ड) दिगंबर
- 3) 'वृक्षवल्ली आम्हा सोयरे वनचरे। पक्षीही सुस्वरे आळविती' हा अभंग कोणी लिहिला?
 अ) संत चोखामेळा ब) संत कर्ममेळा
 क) संत जनाबाई ड) संत तुकाराम
- 4) प्रारंभी तुकारामांचे विरोधक असतानाही नंतर त्यांचा शिष्य बनलेले खालीलपैकी कोण?
 अ) रामेश्वर भट्ट ब) मोरो भट्ट
 क) केशव भट्ट ड) माधव भट्ट
- 5) 'विद्रोही तुकाराम' या ग्रंथाचे कर्ते कोण?
 अ) आ.ह.साळुंखे ब) सदानंद मोरे
 क) तानाजी पाटील ड) किशोर सानप
- 6) 'तुकाराम दर्शन' या ग्रंथाचे कर्ते कोण?
 अ) आ.ह.साळुंखे ब) सदानंद मोरे
 क) तानाजी पाटील ड) किशोर सानप
- 7) 'तुका झालासे कळस' असे संत तुकाराम यांच्या कार्याचे वर्णन आपल्या अभंगातून कोणी क्लेहे आहे?
 अ) संत झानेश्वर ब) संत तुकाराम
 क) संत एकनाथ ड) संत बहिणाबाई
- 8) तुकाराम हे नाव कोणत्या काव्य प्रकारासाठी प्रामुख्याने घेतले जाते?
 अ) फटका ब) भारुड
 क) अभंग ड) ओवी
- 9) संत तुकारामांच्या घराण्याचे मूळ पुरुष कोण?
 अ) झानेश्वर बुवा ब) विश्वंभर बुवा
 क) विठ्ठल बुवा ड) यापैकी नाही

- 10) विश्वंभर बुवांनी इंद्रायणीकाठी बांधलेले मंदिर कोणते?
- अ) राम सीतेचे
 - ब) विठ्ठल रुक्मणीचे
 - क) मारुतीचे
 - ड) कृष्णाचे
- 11) तुकारामांच्या आईचे नाव काय होते?
- अ) कनकाई
 - ब) भागाई
 - क) जानाई
 - ड) यापैकी नाही
- 12) तुकोबांच्या धाकट्या भावाचे नाव काय होते?
- अ) कान्होबा
 - ब) बिरोबा
 - क) विनोबा
 - ड) संतोबा
- 13) तुकाबांच्या मोठया भावाचे नाव काय होते?
- अ) कान्होबा
 - ब) बिरोबा
 - क) विनोबा
 - ड) सावजी
- 14) तुकाराम महाराजांचा मोठा मुलगा —— दुष्काळात मरण पावला.
- अ) कान्होबा
 - ब) महादेव
 - क) सावजी
 - ड) संतू
- 15) तुकोबांना कवित्व करण्याची आज्ञा कोणी केली?
- अ) ज्ञानेश्वरांनी
 - ब) रामदासांनी
 - क) नामदेवांनी
 - ड) एकनाथांनी
- 16) तुकारामांच्या कवितेची प्रधान प्रेरणा कोणती?
- अ) दंभावर प्रहार
 - ब) भक्ती
 - क) नीतीप्रसार
 - ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) संत तुकाराम महाराजांनी आपल्या अभंगाद्वारे शब्दांचे महत्त्व कसे अधोरेखित केले आहे, ते स्पष्ट करा.
- ब) संत तुकाराम महराजांचे वारकरी संप्रदायासाठीचे योगदान विशद करा.
- क) संत तुकाराम महाराजांच्या जीवनाचा आलेख थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ड) संत तुकारामांच्या अभंगातील बंडखोर वृत्तीचे दर्शन घडविणा-न्या अभंगांचा अर्थासह परामर्श घ्या.
- इ) संत तुकाराम महाराजांच्या व्यक्तित्व आणि कवित्वाचा थोडक्यात परिचय घ्या.
- ई) संत तुकाराम महाराजांच्या अभंगातील लोकभाषेचा सोदाहरण थोडक्यात आढावा घ्या.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) संत तुकाराम महाराजांची भावकविता म्हणजे त्यांचे अभंग हया विधानाचा सोदाहरण परामर्श घ्या.
- ब) संत तुकाराम महाराजांच्या निर्वाणीच्या अभंगांचे थोडक्यात स्पष्टीकरण घ्या.
- क) संत तुकाराम महाराजांच्या अभंगातील शब्दसौंदर्य निवडक अभंगांच्या द्वारे उलगडुन दाखवा.
- ड) संत तुकाराम महाराजांच्या अभंगातील पर्यावरणविषयक विचार सोदाहरण स्पष्ट करा.

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** 16
संत तुकाराम महाराजांच्या अभंगांतील विठ्ठल भक्तीचा थोडक्यात परामर्श घ्या.
थकंवा
संत तुकाराम महाराजांच्या अभंगांतील मूल्यविचारांचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- प्र.5 संत तुकाराम महाराजांच्या अभंगांतील लोकजीवनाचे संदर्भ अधोरेखित करा.** 16

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov -2022
लोकसाहित्य

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.**16**

- 1) लोकमानसाच्या प्रकटीकरणाचे उत्तम माध्यम म्हणजे काय?

अ) विधीगीते	ब) उपासकांची गीते
क) लोकगीते	ड) बालगीते
- 2) 'एकाच लोकसाहित्य प्रकाराचे समाजाच्या निरनिराळ्या थरात आढळणाऱ्या पर्यायांचे संकलन ज्या पद्धतीत केले जाते त्या पद्धतीला काय म्हणतात?

अ) समाजशास्त्रीय पद्धती	ब) वैज्ञानिक पद्धती
क) क्षेत्रीय पद्धती	ड) स्तरीय पद्धती
- 3) 'लोकांनी लोकांसाठी निर्माण केलेले साहित्य म्हणजे लोकसाहित्य' अशी लोकसाहित्याची व्याख्या कोणी केली?

अ) प्रभाकर मांडे	ब) गंगाधर मोरजे
क) मिस फ्रियर	ड) जॉर्ज फास्टर
- 4) 'महाराष्ट्र राज्य लोकसाहित्य समितीचे पहिले अध्यक्ष कोण होते?

अ) प्रभाकर मांडे	ब) गंगाधर मोरजे
क) मिस फ्रियर	ड) जॉर्ज फास्टर
- 5) विधी म्हणजे क्रिया, तर विधान म्हणजे —— होय.

अ) तंत्र	ब) मंत्र
क) जंतर—मंत्र	ड) लोकविधि
- 6) मिस फ्रियर यांनी लोकसाहित्य विषयक कोणता ग्रंथ लिहिला?

अ) मेन इन इंडिया	ब) ओल्ड डेक्कन सेज
क) लोकायन	ड) फोक सॉंग
- 7) 'लोकसाहित्याचे अंतः प्रवाह' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

अ) डॉ. शरद व्यवहारे	ब) डॉ. विश्वनाथ शिंदे
क) डॉ.द.ता. भोसले	ड) डॉ. प्रभाकर मांडे
- 8) क्षेत्रीय पद्धतीत एका विशिष्ट —— क्षेत्रातल लोकसाहित्याचे संकलन केले जाते?

अ) सांस्कृतिक	ब) सामाजिक
क) शैक्षणिक	ड) भौगोलिक

- 9) दैव आणि नशीब या कल्पनांचे प्राबल्य कोणत्या लोककथेत असते?
- अ) दैवत कथा
 - ब) परी कथा
 - क) प्राणी कथा
 - ड) दंत कथा
- 10) लोकसाहित्याच्या अभ्यासात, संशोधनात लोकसाहित्यातील कोणत्या घटकाला विशेष महत्व असते?
- अ) लोक
 - ब) दंतकथा
 - क) संकलन
 - ड) क्षेत्र
- 11) धार्मिक विधी करतांना सांगितल्या जाणाऱ्या कथांना काय म्हणताता?
- अ) पंचतंत्र कथा
 - ब) दंतकथा
 - क) बृहत्कथा
 - ड) हास्यकथा
- 12) दुर्गा भागवत यांनी 'Folklore' साठी कोणती संज्ञा वापरली आहे?
- अ) लोकवार्ता
 - ब) लोकसाहित्य
 - क) जनसाहित्य
 - ड) लोककथा
- 13) 'लोकसाहित्याचे स्वरूप' या ग्रंथाचे कर्ते कोण?
- अ) प्रभाकर मांडे
 - ब) गंगाधर मौजे
 - क) शरद व्यवहारे
 - ड) रा.चिं.ढेरे
- 14) मानवाच्या उत्क्रांतीचा अभ्यास करणाऱ्या शास्त्राला काय म्हणतात?
- अ) मानववंशशास्त्र
 - ब) मानसशास्त्र
 - क) समाजशास्त्र
 - ड) भाषाशास्त्र
- 15) 'लोकसाहित्याचे संकलन करतांना प्रथम कोणती गोष्ट महत्वाची असते?
- अ) परिचय
 - ब) मुलाखत
 - क) भेट
 - ड) बोली
- 16) लोकसाहित्य आणि लोकाचार हे कोणाच्या अध्ययनाचे प्रमुख साधन आहे?
- अ) ललित निबंध
 - ब) अभंग
 - क) लोकसंस्कृती
 - ड) शिक्षण

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) प्रयोगरूप लोककला थोडक्यात विशद करा.
- ब) भारुडाविषयी माहिती लिहा.
- क) लोकसाहित्याचा कोणत्या अंगाने अभ्यास केला जातो ते स्पष्ट करा.
- ड) लोकसाहित्याच्या संकलनाच्या पद्धती सांगा.
- इ) लोकसंस्कृतीतील श्रावण भाद्रपद महिन्यातील सण उत्सवांची नावे सांगून थोडक्याम माहिती सांगा.
- ई) लोकसाहित्याच्या संकलनासाठी कोणत्या संस्थांनी प्रयत्न केले ते विशद करा.

- प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. 16
अ) लोकसाहित्याचे स्वरूप सांगा.
ब) प्रयोगात्मकतेचे घटक सांगा.
क) मराठी लोकजीवनात प्रचलित असणाऱ्या लोकसमजुती स्पष्ट करा.
ड) लोकसाहित्याचे आणि ललित साहित्याचे परस्पर अनुबंध सांगा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16
मराठी लोकसाहित्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.
किंवा
लोकसाहित्य म्हणजे काय? लोकसाहित्याच्या प्रकारांची थोडक्यात माहिती लिहा.
- प्र.5 लोकसाहित्याचे संकलन करताना कोणकोणत्या नोंदी आवश्यक असतात ते सांगून 16
लोकसाहित्याच्या संकलनातील अडचणी स्पष्ट करा.

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
मराठी विज्ञान साहित्य

Day & Date: Friday, 17-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) इंग्रजीतील 'सायन्स फिक्शन' या संज्ञेला मराठी पर्याय म्हणून कोणती संज्ञा वापरली जाते?

अ) विज्ञान साहित्य	ब) लोकप्रिय साहित्य
क) ग्रामीण साहित्य	ड) लोकसाहित्य
- 2) 'विज्ञान साहित्य' मुळातच कशावर आधारलेले असते?

अ) वास्तव	ब) कल्पित वास्तव
क) अवास्तव	ड) काल्पनिकता
- 3) विज्ञान आणि विज्ञाननिष्ठ तर्काच्या आधारे अभिव्यक्त केलेल्या कल्पित सृष्टीस काय म्हणतात?

अ) तर्क साहित्य	ब) बाल साहित्य
क) विज्ञान साहित्य	ड) भाषा साहित्य
- 4) विज्ञान साहित्य कोणत्या काळाबद्दलच्या आपल्या आशा—आकांक्षा प्रकट करते?

अ) भूतकाळ	ब) वर्तमानकाळ
क) समकाळ	ड) भविष्यकाळ
- 5) 'अनामिक प्रयोग' कथेतील पोलीस स्टेशनात पकडून आणलेल्या गुन्हेगाराचे नाव काय होते?

अ) यमाजी मालुसरे	ब) तानाजी मालुसरे
क) रामाजी मालुसरे	ड) शहाजी मालुसरे
- 6) 'प्रेमनगरीचे' आधीचे नाव काय होते?

अ) सर्वदा	ब) वेळदा
क) मोक्षदा	ड) शहादा
- 7) 'अनाहूत' कथेतील मोहिमेचे प्रमुख कोण होते?

अ) डॉ. मंगेश माणके	ब) डॉ. सॅम पॉलिंग
क) डॉ. योगेंद्र शेळके	ड) डॉ. रवींद्र काळे
- 8) मि. बेंगाळे यांच्या खूनाचा शोध घेतांना पोलिसांना कोणता पुरावा सापडतो?

अ) पाकीट	ब) मोबाईल
क) चष्मा	ड) ओळखपत्र

- 9) प्रेषित कादंबरीत उल्लेखलेले 'सायकलॉप्स' काय होते?
- अ) शस्त्र
 - ब) प्रचंड मोठे यान
 - क) संगणक
 - ड) टेलिस्कोप
- 10) दमित्री कोणत्या लेखकाचं एखादं पुस्तक नेहमी आपल्याजवळ बाळगत असतो?
- अ) शेक्सपिअर
 - ब) वुडहाऊस
 - क) शेले
 - ड) रोलिंग
- 11) पीटरला कोणत्या तान्यावरुन संदेश आलेला असतो?
- अ) अरिस्टार्कस
 - ब) सूर्य
 - क) चंद्र
 - ड) अज्ञात
- 12) सुधारक आणि मालिनी यांनी दत्तक घेतलेल्या मुलाचे नाव काय ठेवलेले असते?
- अ) आशिष
 - ब) आतिश
 - क) आलोक
 - ड) आरव
- 13) 'हर्टझ' हे वारंवारितेचे एकक लघुरूपात कसे लिहितात?
- अ) Cm
 - ब) Ds
 - क) Km
 - ड) Hz
- 14) विद्युतधारा मापनाच्या एकाकास काय म्हणतात?
- अ) अॅपिअर
 - ब) ज्यूल
 - क) केल्वीन
 - ड) सेंटीमीटर
- 15) तापमानाचे निरपेक्ष एकक 'केल्वीन' चा शोध कोणत्या संशोधकाने लावला?
- अ) आयझॅक न्यूटन
 - ब) विल्यम्स थॉम्सन
 - क) ब्लेस पास्कल
 - ड) मायकल फॅराडे
- 16) दाब आणि निर्वात पोकळी यावर अत्यंत महत्वाचे कार्य कोणी केले?
- अ) हंफ्रे डेव्ही
 - ब) जॉन नेपिअर
 - क) ब्लेस पास्कल
 - ड) लुईस ग्रे

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) विज्ञान साहित्य ही संकल्पना थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ब) 'प्रेमाचा रेणू' या कथेची आशयसूत्रे स्पष्ट करा.
- क) 'प्रेषित' कादंबरीतील 'सायकलॉप्स' चे थोडक्यात वर्णन करा.
- ड) 'मायकल फॅराडे' च्या संशोधनाची उपयुक्तता स्पष्ट करा.
- इ) 'निकोला टेस्ला' या शास्त्रज्ञाने कोणते स्वप्न पाहिले होते ते स्पष्ट करा.
- फ) विज्ञान साहित्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) विज्ञान साहित्याची वाटचाल स्पष्ट करा.
- ब) 'प्रेषित' कादंबरीतील वैज्ञानिक संकल्पनांची ओळख करून द्या.
- क) न्यूटनच्या गुरुत्वाकर्षण विषयक सिद्धांताच्या निर्मितीची कहाणी स्पष्ट करा.
- ड) 'आश्रम' कथेतून विज्ञानाचा दुरुपयोग आणि त्यातून उभदवणाऱ्या समस्या यांचा उल्लेख कशा रीतीने मांडला आहे?

- प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 16**
‘प्रेमाचा रेणू’ यातील कथा वैज्ञानिक संकल्पनांची मानवी जीवनाशी कशी सांगड घालतात चर्चा करा.
- किंवा**
- ‘एकाकांचे मानकरी’ मधून वैज्ञानिकांच्या शोधाचा प्रवास कशा रीतीने उलगडला आहे ते स्पष्ट करा.
- प्र.5 पृथ्वी पलीकडे अस्तित्वात असणाऱ्या जगाचा शोध ‘प्रेषित’ काढबरीतून कशा रीतीने धेतला गेला आहे ते विस्ताराने स्पष्ट करा. 16**

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - I) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
बालसाहित्य

Day & Date: Friday, 17-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवङ्गुन गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) बालसाहित्य लिहिताना कोणता वाचक वर्ग डोळयासमोर ठेवणे गरजेचे असते?

अ) कुमारवाचक	ब) युवावाचक
क) बालवाचक	ड) शिशूवाचक
- 2) बालकांच्या सुरुवातीच्या कालखंडात ज्ञानग्रहणांचे प्रभावी माध्यम कोणते असते?

अ) मौखिक	ब) शालेय
क) लेखन	ड) वाचन
- 3) एवलीनर इस्टेट यांनी बालसाहित्याविषयी कोणता ग्रंथ लिहिला आहे?

अ) जिंजरपाथ	ब) बालसाहित्याचे स्वरूप
क) बालकथा	ड) द चिल्ड्रेन्स फ्रॅंड
- 4) 'बालमनाच्या ज्या गरजा अपेक्षा व मर्यादा असतील त्या लक्षात घेवून लिहिलेले जे वाड्मय असते त्याला बालवाड्मय म्हणता येईल'. अशी व्याख्या कोणी केली आहे?

अ) गोपीनाथ तळवलकर	ब) विष्णूशास्त्री बापट
क) मालतीबाई दांडेकर	ड) हरीपंत दामले
- 5) 'बालमनाला स्पर्श करणारी आणि त्यांच्या जीवनावर सुसंसकार करणारी स्फुर्तीदायक रचना म्हणजे बालवाड्मय होय' अशी व्याख्या कोणी केली आहे?

अ) वा.गो.आपटे	ब) मालतीबाई दांडेकर
क) पद्मिनी बिनीवाले	ड) ना. गो. शुक्ला
- 6) लहान मुलांच्या सृष्टी बद्दलच्या प्रश्नांच्या उत्तरांसाठी कोणती शक्ती वापरावी लागते?

अ) भयशक्ती	ब) अभ्दुत शक्ती
क) कल्पनाशक्ती	ड) रम्यशक्ती
- 7) बालकांना सर्वात प्रथम कोणत्या वाड्मय प्रकाराचा परिचय होतो?

अ) बालकविता	ब) बालकथा
क) बालनाट्य	ड) साहसकथा
- 8) बालकवितेत महत्त्वाचा घटक कोणता असतो?

अ) तालबध्दता	ब) लयबध्दता
क) नादबध्दता	ड) यापैकी सर्व

- 9) ऋतुजाला कोणता रंग खुप आवडतो?
- अ) केशरी
 - ब) लाल
 - क) गुलाबी
 - ड) नारंगी
- 10) 'सापा' सारखा दिसणारा मासा कोणता?
- अ) वाम
 - ब) इरुळ
 - क) पंकज
 - ड) चीलापी
- 11) शेरुवर लहानपणी कोणी हल्ला केला होता?
- अ) अस्वलाने
 - ब) कोल्ह्याने
 - क) सिंहाने
 - ड) बिबट्याने
- 12) हळद्या पक्षाला कोणत्या नावाने ओळखले जाते?
- अ) सुवर्ण कांचन
 - ब) कांचनमृग
 - क) कांचन
 - ड) तीप्या
- 13) 'पाऊस माझा साथीदार' या कवितासंग्रहात नशीब काढण्यासाठी शहरात कोण गेला?
- अ) ससा
 - ब) चिमणी
 - क) कासव
 - ड) बिबट्या
- 14) काळया बागूल बुवाचे गाव कोणते?
- अ) ढग
 - ब) आकाश
 - क) काळोख
 - ड) र्घर्ग
- 15) 'परीच्या शाळेत' या कवितेतील गाणी गाणारी परी काय पिते?
- अ) दूध
 - ब) पाणी
 - क) मध
 - ड) चहा
- 16) 'हिरवा बेडूक' या कवितेतल बेडकाने कोणत्या रंगाची छत्री घेतली आहे?
- अ) हिरव्या
 - ब) काळया
 - क) पिवळया
 - ड) लाल

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) इंग्रजी लेखक लिलियन स्मिथ यांची बालसाहित्याची व्याख्या लिहा.
- ब) बालसाहित्याची प्रमुख वैशिष्ट्ये लिहा.
- क) बालसाहित्याची प्रमुख प्रयोजने कोणती?
- ड) फुलपाखरु मंडळाचा परिचय करून द्या.
- इ) 'जंगल खजिन्याचा शोध' मध्ये पक्षांचे चित्रण कसे आले आहे?

प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) डॉ. सुलभा शहा यांच्या मते बालसाहित्यातून मुलांच्या मनावर नैतिकतेचे कोणते संस्कार करता येतील?
- ब) 'जंगल खजिन्याचा शोध' या बालकादंबरीत संघर्षाचे चित्रण कसे आले आहे?
- क) 'पाऊस माझा साथीदार' या बालकविता संग्रहातील पावसाच्या वेगवेगळ्या रूपांचे चित्रण कसे आले आहे? सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)

‘पाऊस माझ्या साथीदार’ या बालकविता संग्रहात आलेल्या पशू-पक्षी व प्राण्यांच्या जीवन चित्रणातून बालविश्व कसे रंगविले आहे?

किंवा

बालसाहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करुन बालसाहित्याचे घटक लिहा.

प्र.5 ‘जंगल खजिन्याचा शोध’ या सलीम सरदार मुल्ला यांच्या बाल कादंबरी मधून चित्रीत होणाऱ्या नैतिक मूल्यांचे सविस्तर चित्रण करा.

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
साहित्य समिक्षा

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवङ्गुन गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) समाजशास्त्रीय समीक्षा कोणी शोधून काढली आहे?

अ) प्लेटो	ब) इलियट
क) तेन	ड) क्रोचे
- 2) 'समीक्षेतील नव्या संकल्पना' या ग्रंथाचे कर्ते कोण?

अ) मनोहर जाधव	ब) गंगाधर गाडगीळ
क) गंगाधर पाटील	ड) वसंत अबाजी डहाके
- 3) चांगली टीका ही लेखकास काय देत असते?

अ) प्रेरणा	ब) समाधान
क) आत्मभान	ड) आत्मविश्वास
- 4) मूळ कलाकृतीचे सौंदर्य वाढविण्याचे काम कोण करतो?

अ) रसिक	ब) वाचक
क) समीक्षक	ड) अभ्यासक
- 5) समीक्षा म्हणजे वाढमयीन रहस्याचा शोध असे कोणी म्हटले आहे?

अ) गो.म.कुलकर्णी	ब) कृ.पा.कुलकर्णी
क) अ.वा.कुलकर्णी	ड) वा.ल.कुलकर्णी
- 6) भालचंद्र नेमाडे यांच्या समीक्षा विषयक ग्रंथाचे नाव काय आहे?

अ) टीका विवेक	ब) टीका स्वयंवर
क) टीका आणि टीकाकार	ड) सडक आणि पाणी
- 7) बाबुराव बागूल यांनी कोणत्या साहित्य प्रवाहाची समीक्षा केली आहे?

अ) ग्रामीण	ब) दलित
क) मुस्लिम	ड) आदिवासी
- 8) पुढीलपैकी आस्वादक समीक्षा कोणी केली आहे?

अ) दि.के.बेडेकर	ब) म.सु.पाटील
क) गंगाधर पाटील	ड) वा.ल.कुलकर्णी
- 9) समीक्षेचे प्राथमिक प्रयोजन हे कोणते असते?

अ) समाजाची ओळख करून देणे	ब) लेखकाची ओळख करून देणे
क) मूळ ग्रंथाची ओळख करून देणे	ड) संस्कृतीची ओळख करणे

- 10) साहित्य समीक्षेचे प्रकार अभ्यासाकरिता किती आहेत?
- अ) सहा
 - ब) पाच
 - क) चार
 - ड) तीन
- 11) खरी टीका ही सृजनशील असते असे कोणी म्हटले आहे?
- अ) टी.एस.इलियट
 - ब) बायरन
 - क) वर्डस्वर्थ
 - ड) ऑस्कर वाईल्ड
- 12) 'मराठी समीक्षेची सद्यस्थिती' हा ग्रंथ कोणाचा आहे?
- अ) रमेश धोंडगे
 - ब) वसंत आबाजी डहाळे
 - क) श्री.के.क्षीरसागर
 - ड) वा.ल.कुलकर्णी
- 13) लेखक आणि वाचक यांच्यामधील दुवा कोण असतो?
- अ) रसिक
 - ब) प्रकाशक
 - क) प्रेक्षक
 - ड) समीक्षक
- 14) ग्रंथ समीक्षा कोणास उपयुक्त ठरते?
- अ) लेखक—समीक्षक
 - ब) लेखक—कवी
 - क) लेखक—वाचक
 - ड) लेखक—प्रकाशक
- 15) पुढीलपैकी साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने विचार कोणी केला?
- अ) वा.ल.कुलकर्णी
 - ब) रा.ग.जाधव
 - क) श्री.के.क्षीरसागर
 - ड) गंगाधर गाडगीळ
- 16) लेखकाच्या अभ्यास पद्धतीमध्ये कोणास केंद्रस्थानी ठेवले जाते?
- अ) लेखकास
 - ब) वाचकास
 - क) ग्रंथास
 - ड) कालखंडास

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) समीक्षकाच्या अंगी कोणते गुण असावेत ते लिहा.
- ब) आस्वादक समीक्षा पद्धतीचे महत्व विषद करा.
- क) 'कादंबरी' विषयी भालचंद्र नेमाडे यांची भूमिका स्पष्ट करा.
- ड) नवकथेचे स्वरूप गंगाधर गाडगीळ यांनी कसे सांगितले आहे?
- इ) कालखंडाचा अभ्यास का आवश्यक असतो ते लिहा.
- ई) दलित साहित्यासंबंधी बाबुराव बागूल यांची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) समीक्षेची कार्य विषद करा.
- ब) मानसशास्त्रीय समीक्षेचे महत्व स्पष्ट करा.
- क) लेखकाचा अभ्यास या समीक्षा प्रकाराचे महत्व स्पष्ट करा.
- ड) समाजशास्त्रीय समीक्षा पद्धतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** 16
‘सामाजिक दृष्टीकोणातून केलेला साहित्याचा अभ्यास साहित्य मूल्यमापनासाठी उपकारक ठरतो’ या विधानाचा परामर्श घ्या.
किंवा
कालखंडाचा अभ्यास करतांना कोण—कोणत्या गोष्टी विचारात घेणे आवश्यक असते ते स्पष्ट करा.
- प्र.5 ‘साहित्य समीक्षा’ ही साहित्य निर्मितीला कशी पोषक ठरते ते सोदाहरण स्पष्ट करा.** 16

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination Oct/Nov-2022
मराठी भाषा : संवाद व उपयोजन भाग – 2

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) स्वातंत्र्यानंतर आपल्या भारत देशात आकाशवाणीसाठी कोणते ब्रीदवाक्य ठरविण्यात आले?

अ) थेंबे थेंबे तळे साचे	ब) बहुजन हिताय बहुजन सुखाय
क) मन करावे प्रसन्न....	ड) एकमेका साह्य करु....
- 2) आकाशवाणी तर्फ राष्ट्रीय वाहिनी कोणत्या वर्षी सुरु झाली?

अ) इ.स.1920	ब) इ.स.1950
क) इ.स.1988	ड) इ.स.2010
- 3) आकाशवाणीच्या वार्ताहरांचे विस्तृत जाळे कशासाठी असते?

अ) माहितीसाठी	ब) वृत्तसंकलनासाठी
क) तांत्रिक कामासाठी	ड) प्रसिध्दीसाठी
- 4) आकाशवाणीवरील बातम्यांचे प्रमुख वैशिष्ट्य कोणते?

अ) सलग बातम्या	ब) गतिमानता
क) घोषणा	ड) बातम्यांची भाषा
- 5) आकाशवाणीसाठी बातमी लिहीताना सतत कोणत्या घटकाचे भान ठेवावे लागते?

अ) भाषा	ब) श्राव्य माध्यम
क) संगीत	ड) वेळ
- 6) दूरदर्शनसाठीच्या चित्रिकरणासाठी सर्वात महत्वाचे काय आवश्यक आहे?

अ) कॅमेरा	ब) बोर्ड
क) मोबाईल	ड) इनवर्टर
- 7) दूरचित्रवाणीच्या तांत्रिक प्रक्रियेतील पहिला टप्पा कोणता?

अ) प्रक्षेपण	ब) ध्वनि-चित्रमुद्रण
क) जाहिरात लेखन	ड) उद्घोषणा
- 8) कोणत्या मंडळाच्या स्थापनेनंतर दूरचित्रवाणीला प्रशासकीय स्वायत्तता मिळाली?

अ) संगीत अकादमी	ब) प्रसार भारती
क) लोकसाहित्य समिती	ड) करिअर ॲकडमी

- 9) दूरचित्रवाणीच्या प्रक्षेपणात महत्वाची भूमिका कोणाची असते?
- अ) कलाकार
 - ब) प्रेक्षक
 - क) दिग्दर्शक
 - ड) निर्माता
- 10) ब्लॉगवरील लेखन प्रसिध्द होण्यासाठी लेखकाकडे काय असावे लागते?
- अ) आधारकार्ड
 - ब) संयम
 - क) भरपूर लेखन
 - ड) पैसा
- 11) स्वतःची प्रोफाईल कोणत्या घटकासाठी बनवावी लागते?
- अ) दूरचित्रवाणी
 - ब) मैत्री
 - क) फेसबुक
 - ड) सहल
- 12) विकीपिडीया साठी आपण खालीलपैकी कोणता शब्दप्रयोग वापरतो?
- अ) ग्रंथालय
 - ब) मुक्त ज्ञानकोश
 - क) गाईड
 - ड) ब्लॉग
- 13) कार्यालयीन लेखनातील महत्वाचा घटक कोणता?
- अ) किलष्टता
 - ब) संदिग्धता
 - क) बोली भाषा
 - ड) शब्दांचा सुयोग्य वापर
- 14) कार्यालयीन पत्रातील मुख्य वैशिष्ट्य कोणते?
- अ) अवघड रचना
 - ब) स्पष्टता
 - क) पाल्हाळीक रचना
 - ड) इंग्रजी भाषा
- 15) इंटरनेटचा सर्व सुविधा प्राप्तीसाठी कशाची आवश्यकता असते?
- अ) फोटो
 - ब) पॅनकार्ड
 - क) ई मेल आयडी
 - ड) लॅपटॉप
- 16) मोबाईलवर सहज सुलभपणे सर्वांना संदेश कोणत्या माध्यमातून पाठविता येतो?
- अ) मेल आयडी
 - ब) फेसबुक
 - क) व्हाट्सअप
 - ड) ट्रिविटर

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) पटकथा लेखनाची माहिती लिहा.
- ब) जाहिरात लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- क) ई मेल आयडीमुळे होणारे फायदे लिहा.
- ड) फेसबुकची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- इ) ट्रिविटर बद्दलची माहिती लिहा.
- ई) ब्लॉग लेखन म्हणजे काय ते सांगा.

प्र.3 लघुतरी प्रश्न (कोणतेही दोन)

16

- अ) भारत देशातील आकाशवाणीचा प्रारंभ व वाचटालीची माहिती लिहा.
- ब) आकाशवाणीवरील नभोनाट्य व श्रुतिका याबद्दल थोडक्यात सांगा.
- क) दूरचित्रवाणीच्या वार्ताहरांचे कार्य स्पष्ट करा.
- ड) दूरचित्रवाणीसाठी चित्रिकरण करतांना आवश्यक असणाऱ्या कॅमेराबद्दलची सविस्तर माहिती लिहा.

- प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न. (कोणताही एक) 16**
प्रशासनाची संकल्पना स्पष्ट करून प्रशासनाचे स्वरूप विशद करा.
किंवा
समाजमाध्यमांमध्ये संवादाचे स्वरूप स्पष्ट करणारी विविध माध्यमे कोणती? या माध्यमांची वैशिष्ट्ये सांगून महत्व अधोरेखित करा.
- प्र.5 प्रशासकीय पत्रव्यवहाराचे स्वरूप सांगून यामधील कार्यालयीन टिप्पणी, कार्यवृत्तांत व 16
पत्रव्यवहाराची भाषा याबद्दल सविस्तर लिहा.**

Seat No.	

Set P

M.A. (Marathi) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. 1920 ते 1960)

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

1) विचारशलाका हा निबंधसंग्रह कोणाचा आहे?

अ) काकासाहेब कालेकर	ब) श्री. म. माटे
क) वा. म. जोशी	ड) विष्णुशास्त्री चिपळूणकर

2) ना. सी. फडके यांचा 1933 मध्ये प्रसिद्ध झालेला निबंधसंग्रह कोणता?

अ) गुजगोष्टी	ब) वैनतय
क) मंदाकिनी	ड) वायुलहरी

3) न्यायमुर्ती रानडे यांचे चरित्र लेखक कोण आहेत?

अ) ग. र. हवालदार	ब) रा.ना. आपटे
क) न. र. फाटक	ड) यापैकी नाही

4) आनंदीबाई कर्वे यांच्या आत्मचरित्राचे नाव काय आहे?

अ) ना खेद ना खंत	ब) माझी कहाणी
क) जाऊ मी सिनेमात	ड) माझे पुराण

5) सामाजिक प्रबोधन किंवा मनोरंज यापेक्षा मनाच्या उत्कट अनुभूतीची कथा प्रामुख्याने कोणत्या कथाकाराने लिहिली आहे?

अ) दिवाकर कृष्ण	ब) ना. सी. फडके
क) वि. स. खांडेकर	ड) यापैकी नाही

6) शेवग्याच्या शेंगा आणि बहिनींच्या बांगडया या कथांचे लेखक कोण आहेत?

अ) द. र. कवठेकर	ब) भा. वि. वरेकर
क) वि. वि. बोकील	ड) य. गो. जोशी

7) चिमणराव आणि गुंडयाभाऊ ही मानसपात्रे घेऊन विनोदी कथालेखन करणारे लेखक कोण आहेत?

अ) चि. वि. जोशी	ब) य. गो. जोशी
क) ना. धो. ताम्हणकर	ड) विभावरी शिरुरकर

8) नवकथेचे प्रणेते कोणला मानले जाते?

अ) व्यंकटेश माडगूळकर	ब) बा. सी. मर्ढकर
क) गंगाधर गाडगीळ	ड) वामन चोरघडे

- 9) खालील कथासंग्रहापैकी दि. बा. मोकाशी यांच्या कथासंग्रहाचे नाव ओळखा.
 अ) पाषाण ब) आमोद सुनासि आले
 क) चंद्र माझा सखा ड) किडलेली माणसं
- 10) तत्त्वप्रधान काढंबरीचे प्रणेते कोणाला मानले जाते?
 अ) वा. म. जोशी ब) ना. ह. आपटे
 क) वि. वा. हडप ड) श्री. व्यं. केतकर
- 11) श्री. ना. पेंडसे यांनी मराठी काढंबरीचे कोणते पर्व सुरु केले असे मानले जाते?
 अ) तत्त्वप्रधान काढंबरीचे ब) विनोदी काढंबरीचे
 क) वास्तव काढंबरीचे ड) प्रादेशिक काढंबरीचे
- 12) आदर्शवाद, ध्येयवाद आणि सांस्कृतिक मूल्यांनी युक्त लेखन करणारे खालीलपैकी लेखक कोण आहेत?
 अ) व्यंकटेश माडगूळकर ब) साने गुरुजी
 क) बा. भ. बोरकर ड) र. वा. दिघे
- 13) गोव्यातील सामाजिक प्रथेचे दर्शन घडविणारी काढंबरी कोणती?
 अ) भाविण ब) आस्तिक सती
 क) रात्रीचा दिवस ड) पाणकळा
- 14) सन टी क्लबचे पुरील काळात कोणते नामांतर झाले?
 अ) गोविंदाग्रज मंडळ ब) शारदा प्रसाद मंडळ
 क) रविकिरण मंडळ ड) तुतारी मंडळ
- 15) खालीलपैकी कोणत्या कवींनी विडंबन काव्य लिहिले आहे?
 अ) वा. ना. देशपांडे ब) ना. के. बेहरे
 क) माधव ज्युलियन ड) प्र. के. अत्रे
- 16) बहिणाबाई चौधरी यांच्या कविता कोणी संग्रहित केल्या आहेत?
 अ) सोपानदेव चौधरी ब) महादेव चौधरी
 क) नामदेव चौधरी ड) आनंदीबाई चौधरी

- प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)
 16
 अ) विसाव्या शतकाच्या पूर्वार्धातील जागतिक आणि भारतीय पातळीवर कोणत्या महत्त्वाच्या घटना घडल्या आहेत?
 अ) मराठी साहित्यातील गांधीवादाचे स्वरूप थोडक्यात लिहा.
 ब) कुसुमाग्रजांच्या काव्यषियक कामगिरीचा आढावा घ्या.
 क) वा. म. जोशी यांच्या काढंबरीलेखनाचे स्वरूपविशेष लिहा.
 ड) प्र. के. अत्रे यांच्या नाटकावर भाष्य करा.
 इ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांच्या वैचारिक कार्याचे योगदान लिहा.

- प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)
 16
 अ) 1920 ते 1960 या कालखंडातील स्त्री काढंबरीकारांचा आढावा घ्या.
 ब) 1920 ते 1960 या कालखंडातील निबंध लेखनाचे विशेष लिहा.
 क) ना. सी. फडके आणि वि. स. खांडकरी यांच्या काढंबरीलेखनाचे वेगळेपण लिहा.
 ड) रविकिरण मंडळाचे मराठी कवितेतील वेगळेपण अधोरेखित करा.

- प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)** 16
नवकवितेचे स्वरूप सांगून मर्ढकरांच्या मराठी काव्यातील योगदानाची सविस्तर चर्चा करा.

किंवा

1920 ते 1960 या कालखंडाची सामाजिक व राजकीय पाश्वभूमी विशद करा.

- प्र.5 मराठीतील नवकथा आणि नवकथेनंतरच्या मराठी कथेचा सविस्तर आढावा घ्या.** 16

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
एका लेखकाचा अभ्यास (आधुनिक) महात्मा जोतिराव फुले

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) महात्मा फुले यांच्या वडिलांचे नाव काय होते?
अ) गोविंदराव ब) अजाबराव
क) केशवराव ड) माधवराव
- 2) आपला कोणता ग्रंथ अमेरिकेतील कृष्णवर्णीयांना फुले यांनी समर्पित केला?
अ) शूद्र पूर्वी कोण होते? ब) ब्राह्मणांचे कसब
क) माझे सत्याचे प्रयोग ड) गुलामगिरी
- 3) 'दि सोसायटी फॉर प्रमोटिंग द एज्युकेशन ऑफ महार मांग अँन्ड अदर्स' स्थापन फुल्यांनी केव्हा केली?
अ) 1853 ब) 1854
क) 1855 ड) 1856
- 4) फुल्यांनी बालहत्या प्रतिबंधक गृहाची स्थापना केव्हा केली?
अ) 1863 ब) 1864
क) 1865 ड) 1861
- 5) वयाच्या कितव्या वर्षी फुल्यांनी तृतीय रत्न हे नाटक लिहिले?
अ) 28 व्या ब) 29 व्या
क) 39 व्या ड) 28 व्या
- 6) उच्चवर्णीय मित्राच्या लग्नाच्या वरातीत फुल्यांना अपमानाला कोणत्या वर्षी सामोरे जावे लागले?
अ) 1848 ब) 1846
क) 1847 ड) 1848
- 7) मेजर कँडी यांच्या अध्यक्षतेखाली शिक्षण कार्याबद्दल सरकारी विद्याखात्याकडून फुल्यांचा सत्कार केव्हा झाला?
अ) 16 नोव्हेंबर 1852 ब) 16 नोव्हेंबर 1854
क) 16 नोव्हेंबर 1855 ड) 16 नोव्हेंबर 1857
- 8) कोणत्या साली तृतीय रत्न हे नाटक फुल्यांनी लिहिले?
अ) 1855 ब) 1856
क) 1857 ड) 1858

- 9) सत्यशोधक चळवळीस कोणी पाठिंबा दिला?
- अ) छ.शाहू महाराज ब) छ.शिवाजी महाराज
 - क) छ.राजाराम महाराज ड) छ.संभाजी महाराज
- 10) कोणता ग्रंथ हा सत्यशोधक समाजाचा प्रमाण ग्रंथ मानला जातो?
- अ) सार्वजनिक सत्यर्थ ब) गुलामगिरी
 - क) शेतकऱ्याचा असूड ड) यापैकी नाही
- 11) सत्यशोधक समाजाचे मुख्यपत्र म्हणून कोणते साप्ताहिक चालविले जाई?
- अ) दीनबंधू ब) दीनमित्र
 - क) कामगारमित्र ड) सत्यशोधक
- 12) अभंगांच्या धर्तीवर फुल्यांनी कशाची रचना केली?
- अ) अखंड ब) काव्य
 - क) ओव्या ड) मुक्तक
- 13) महात्मा फुले यांचा कोणत्या संताच्या अभंगांचा गाढा अभ्यास होता?
- अ) संत तुकाराम ब) संत एकनाथ
 - क) संत ज्ञानेश्वर ड) संत नामदेव
- 14) सत्यशोधक समाजातर्फ नवीन मंगलाष्टकांची व नवीन पूजाविधीची रचना करून पुरोहिताशिवाय विवाह घडवून आणण्यास केव्हा सुरुवात झाली?
- अ) 1887 ब) 1888
 - क) 1889 ड) 1890
- 15) दुष्काळात राहत्या घरातील हौद अस्पृश्यांसाठी खुला केला?
- अ) 1868 ब) 1867
 - क) 1866 ड) 1869
- 16) पूना लायब्ररीची स्थापना फुल्यांनी केव्हा केली?
- अ) 1852 ब) 1853
 - क) 1855 ड) 1854

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) तृतीयरत्न ह्या नाटकाचे वाडमयीन गुणविशेष स्पष्ट करा.
- ब) ब्राह्मणाचे कसब ह्या ग्रंथाचे गुणविशेष स्पष्ट करा.
- क) शेतकऱ्याचा आसूड ह्या ग्रंथाचे गुणविशेष स्पष्ट करा.
- ड) गुलामगिरी ह्या ग्रंथाचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
- इ) मराठी ग्रंथकार सभेस पत्र ह्यातून महात्मा फुले यांनी आपली कोणती भूमिका मांडली आहे?
- ई) महात्मा फुले यांच्या सत्यशोधक समाजाचे कार्य विशद करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) म. फुले यांच्या व्यक्तिमत्वाचा थोडक्यात परामर्श घ्या.
- ब) म. फले यांच्या स्त्री सुधारणा विषयक कार्याचा आढावा घ्या.
- क) म. फुले यांच्या धर्म सुधारणा विषयक कार्याचा आढावा घ्या.
- ड) म. फुले यांच्या समाज सुधारणा विषयक कार्याचा आढावा घ्या.

- प्र.4** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16
महात्मा फुले यांच्या साहित्याचे वेगळेपण थोडक्यात विशद करा.
किंवा
महात्मा फुले यांच्या साहित्याचे विशेष सोदाहरण स्पष्ट करा.
- प्र.5** महात्मा फले यांच्या समग्र लेखनाचा थोडक्यात आढावा घ्या. 16

Seat No.	

M.A. (Marathi) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
मराठी लोकसाहित्य

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) कथा जेव्हा गीतातून व्यक्त होते त्याला काय म्हणतात?
 अ) लोककथा ब) लोकगीत
 क) आख्याने ड) लोकनृत्य
- 2) 'लोकगीत म्हणजे आदिमानवाचे अल्हाददायी संगीत होय' असे मत कोणी मांडले?
 अ) ग्रीम ब) चँरी
 क) अलेकझांडर ड) विलियम
- 3) पोतराज, वासुदेव, गोंधळी, पांगुळ इत्यादी. लोकगीते ही कोणत्या प्रकारात मोडतात?
 अ) विधी गीते ब) उपासकाची गीते
 क) प्रश्नोत्तररूप गीते ड) फेरावरची गीते
- 4) 'संबळ' हे वाद्य कोणत्या प्रकारात येते?
 अ) भारुड ब) तमाशा
 क) पोवाडा ड) गोंधळ
- 5) महाराष्ट्र किंवा कर्नाटकात कोणत्या देवीला मुली वाहण्याची प्रथा आहे?
 अ) यल्लमा ब) अंबाबाई
 क) काळुबाई ड) मरीआई
- 6) —— हे उभे राहूनच केले पाहिजे असा संकेत आहे?
 अ) जागरण ब) पंचमी
 क) गोंधळ ड) कीर्तन
- 7) 'लोकसाहित्य ही वाड्मयकला प्रयोग कला असतो' हा सिध्दांत कोणी मांडला?
 अ) प्रभाकर मांडे ब) गंगाधर मोरजे
 क) विश्वनाथ शिंदे ड) रा. चिं. ढेरे
- 8) लोकसाहित्याचा सैद्धांतिक आणि शास्त्रीय दृष्टीकोनातून अभ्यास कोणी केला?
 अ) प्रभाकर मांडे ब) दुर्गा भागवत
 क) सरोजिनी बाबर ड) यशवंत मनोहर
- 9) 'लोकांनी लोकांसाठी निर्माण केलेले साहित्य म्हणजे लोकसाहित्य' अशी व्याख्या कोणी केली?
 अ) सरोजिनी बाबर ब) जोनास बेलिस
 क) जॉर्ज फोर्स्टर ड) विलियम जोन्स

- 10) 'दृष्ट लावणे' हा प्रकार कशात मोडतो?
- अ) लोकभ्रम
 - ब) लोकविधी
 - क) लोकरुढी
 - ड) लोकसमजुती
- 11) जात्यावरच्या गीताना काय म्हणतात?
- अ) ओवी
 - ब) अभंग
 - क) भल्लरी गीते
 - ड) भारुड
- 12) मराठी लोकसाहित्यात 'पितामह' म्हणून कोणाचा गौरव केला जातो?
- अ) प्रभाकर मांडे
 - ब) तारा भवाळकर
 - क) रा. चिं. ढेरे
 - ड) सरोजिनी बाबर
- 13) कृष्ण कथा सांगणारा लोकसंस्कृतीचा उपासक कोण आहे?
- अ) पोतराज
 - ब) दशावतार
 - क) गोंधळी
 - ड) वासुदेव
- 14) शारीराच्या हालचालीशी निगडीत असणा-या कलेला काय म्हणतात?
- अ) नृत्य खेळ
 - ब) प्रयोगसिद्ध लोककला
 - क) चित्रकला
 - ड) शिल्पकला
- 15) इसापनीतीतील कथा या कोणत्या कथा प्रकारात मोडतात?
- अ) हेतूकथा
 - ब) प्राणीकथा
 - क) दंतकथा
 - ड) उत्पत्ती कथा
- 16) मराठी लोकगीत —— च्या लोकगीतांची संख्या अधिक आहे?
- अ) स्त्रियांची
 - ब) पुरुषांची
 - क) आदिवासींची
 - ड) बालकांची

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) मराठी लोकजीवनात प्रचलित असणा-या लोकसमजुती विशद करा.
- ब) लोकगीतांचे स्वरूप विशद करा.
- क) लोकगीतांची वैशिष्ट्ये सांगा.
- ड) कथात्मक लोकगीतांचे प्रकार लिहा.
- इ) लोककथेचे मूल घटक लिहा.
- ई) वासुदेवाची गाणी विशद करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) लोककथेची उत्पत्ती आणि स्वरूप सांगून लोककथांची भारतीय परंपरा स्पष्ट करा.
- ब) पोतराजाच्या गाण्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- क) स्त्रीगीतांचे विविध प्रकार सांगा.
- ड) लोकगीतांच्या वर्गीकरणाच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

- प्र.4** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.
प्रयोगरुप लोककलांच्या विविध प्रकारांचा परामर्श घ्या.
किंवा
रा. चिं. ढेरे यांचे लोकसाहित्य विषयक विचारांचा परामर्श घ्या.
- प्र.5** दुर्गा भागवत आणि प्रभाकर मांडे यांचे लोकसाहित्य विषयक कार्य सविस्तर विशद करा. **16**

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
आधुनिक भाषाविज्ञान

Day & Date: Monday, 13-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) मानवी मुखावाटे उचारल्या जाणाऱ्या हुंकारास काय म्हणतात?
 अ) ध्वनी ब) रूप
 क) भाषा ड) स्वन
- 2) संकेतबद्द स्वनिम संरचनेची संप्रेषण व्यवस्था म्हणजे काय?
 अ) समाज ब) भाषा
 क) संप्रेषण ड) लिपी
- 3) हॉकेट यांनी भाषेची किती लक्षणे सांगितली?
 अ) सतरा ब) आठ
 क) सात ड) पाच
- 4) भाषेची रचना कशी असते?
 अ) एक स्तरीय ब) त्रिसूत्री
 क) चार स्तरीय ड) द्विस्तरीय
- 5) आधुनिक भाषाविज्ञानाचा पाया कोणी घातला?
 अ) फेर्दिना द सोस्युर ब) विल्यम्स जोन्स
 क) हॉकेट ड) व्हर्नर
- 6) भाषिक क्षमता अवगत होण्याची प्रक्रिया बालकाच्या कितव्या वर्षा पर्यंत पूर्ण होते?
 अ) तीन ब) चार
 क) दहा ड) अठरा
- 7) भाषेत वापरल्या जाणाऱ्या ध्वनीला काय म्हणतात?
 अ) स्वनांतर ब) रूप
 क) स्वन ड) स्वनिम
- 8) विशिष्ट भाषेत वापरल्या जाणाऱ्या एखाद्या स्वनास काय म्हणतात?
 अ) रूप ब) रूपिम
 क) स्वन ड) स्वनिम
- 9) स्वन जेव्हा भाषा व्यवहारात वापरला जातो तेव्हा तो काय होतो?
 अ) स्वनातर ब) ध्वनी
 क) रूप ड) माध्यम

- 10) भाषेतील कोणत्याही सार्थ घटकाला काय म्हणतात?
- अ) भाषिक प्रयोग
 - ब) भाषिक रूप
 - क) भाषिक वर्तन
 - ड) संप्रेषण
- 11) भाषेच्या ध्वनींच्या पातळीवरील अभ्यासाला काय म्हणतात?
- अ) वाचक वर्तन
 - ब) भाषिक प्रयोग
 - क) स्वनिमविचार
 - ड) रुपिमविचार
- 12) स्वतंत्ररीतीने वाक्यात उपयोजिल्या जाणाऱ्या रुपिमांना काय म्हणतात?
- अ) बद्द रुपिमे
 - ब) ध्वनी
 - क) माध्यम
 - ड) मुक्त रुपिमे
- 13) सामाजिक संस्थाना टिकवून ठेवणारी प्रभावी संस्था कोणती?
- अ) भाषा
 - ब) समाज
 - क) कुटुंब
 - ड) शाळा
- 14) शरीरशास्त्राकडे झुकणारे शास्त्र ओळखा?
- अ) समाजशास्त्र
 - ब) मानवंशशास्त्र
 - क) मनोविज्ञान
 - ड) समाज भाषाविज्ञान
- 15) भाषेचा सामाजिक दृष्टीकोनातून अभ्यास कोणत्या शास्त्रात होतो?
- अ) मनोविज्ञान
 - ब) समाज भाषाविज्ञान
 - क) उपयोजित भाषाविज्ञान
 - ड) रसायनशास्त्र
- 16) माणसाच्या मनोव्यापारांचा अभ्यास कोणत्या शास्त्रात होतो?
- अ) उपयोजित भाषाविज्ञान
 - ब) समाज भाषाविज्ञान
 - क) मानवंशविज्ञान
 - ड) मनोविज्ञान

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) भाषेची द्विस्तरीय रचना सांगा.
- ब) भाषा म्हणजे काय?
- क) वाचिक वर्तन म्हणजे काय?
- ड) समाज भाषाविज्ञानाचे स्वरूप लिहा.
- इ) रुप म्हणजे काय?
- ई) ध्वनी संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3 लघुतरी प्रश्न लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) अर्थविचार स्वरूप आणि प्रकार लिहा.
- ब) आधुनिक भाषाविज्ञान आणि मानवंशशास्त्र संबंध स्पष्ट करा.
- क) भाषिक व्यवस्था व भाषिक वर्तन संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) भाषा अभ्यासाच्या पद्दती सांगा.

प्र.4 दीर्घतरी प्रश्न. (कोणताही एक)

16

प्रमुख संकल्पनाच्या आधारे आधुनिक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप विशद करा.

किंवा

स्वनिमविचार संकल्पना स्पष्ट करून, प्रकार सविस्तर लिहा.

प्र.5 भाषेचे स्वरूप स्पष्ट करून, हॉकेटने सांगितलेली भाषेची लक्षणे सांगा.

16

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (इ.स. 1960 ते 1990)

Day & Date: Tuesday, 14-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवङ्गून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) महाराष्ट्राचे सांस्कृतिक धोरणाची पायाभरणी कोणत्या मुख्यमंत्र्यांनी केली.

अ) वसंतराव नाईक	ब) मोरारजी देसाई
क) यशवंतराव चव्हाण	ड) विलासराव देशमुख
- 2) शेतकरी संघटनेचे नेते म्हणून कोणाला ओळखले जाते.

अ) शरद पाटील	ब) शरद जोशी
क) शरद पवार	ड) शरद एकबोटे
- 3) दलित साहित्यातून कोणत्या मूल्यांचा पुरस्कार केला आहे.

अ) मानवी स्वातंत्र्य	ब) सामाजिक न्याय
क) समता	ड) वरील सर्व
- 4) महाराष्ट्र राज्याची स्थापना कोणत्या साली झाली.

अ) 1947	ब) 1957
क) 1961	ड) 1960
- 5) ग्रामीण भाषेत संवाद व निवेदन असावे असा आग्रह ग्रामीण साहित्य चळवळीत कोणत्या लेखकाने घरला.

अ) द. ता. भोसले	ब) आनंद यादव
क) व्यंकटेश माडगूळकर	ड) यापैकी नाही
- 6) मराठी कादंबरीत नवतेचं प्रवर्तन करणारी कादंबरी कोणती?

अ) कोसला	ब) बनगरवाडी
क) धग	ड) मेड इन इंडिया
- 7) 'कामगार आहे मी तळपती तलवार' या कवितेच्या ओळी कोणत्या कवीच्या आहेत.

अ) नारायण सुर्वे	ब) वसंत बापट
क) नामदेव ढसाळ	ड) कवी अनिल
- 8) दलित साहित्याचे प्रेरणास्थान कोणते आहे.

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर	ब) संत चोखोमेळा
क) नामदेव ढसाळ	ड) राजा ढाले

- 9) कौतिक ही कोणत्या कादंबरीची नायिका आहे?
- अ) धग
 - ब) टारफूला
 - क) भंडारभोग
 - ड) चौडकं
- 10) इंधन कादंबरीतून कोणता प्रदेश चित्रित झाला आहे.
- अ) खानदेश
 - ब) मराठवाडा
 - क) कोकण
 - ड) पश्चिम महाराष्ट्र
- 11) 'प्रबोधनातील पाऊलखुणा' या वैचारिक ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
- अ) लक्ष्मणीशास्त्री जोशी
 - ब) ग. बा. सरदार
 - क) म. फुले
 - ड) निर्मलकुमार फडकुले
- 12) 'हिंदू धर्माची समीक्षा' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
- अ) म. फुले
 - ब) ग. बा. सरदार
 - क) लक्ष्मणीशास्त्री जोशी
 - ड) निर्मलकुमार फडकुले
- 13) 'टेकडीवरचे पीस' कथासंग्रहाचे कथाकार कोण आहेत?
- अ) गंगाधर गाडगीळ
 - ब) अशोक मून
 - क) आसाराम लोमटे
 - ड) विद्याधर पुंडलिक
- 14) खालीलपैकी गो. पु. देशपांडे यांचे नाटक कोणते.
- अ) चौक
 - ब) आनंद ओवरी
 - क) उद्धवस्त धर्मशाळा
 - ड) यापैकी नाही
- 15) लघुनियतकालिकाच्या चळवळीचा प्रारंभ कोणत्या अनियतकालिकाने झाला.
- अ) असो
 - ब) वाचा
 - क) बंड
 - ड) शब्द
- 16) त्र्य. वि. सरदेशमुख यांच्या कादंबरीचे नाव सांगा.
- अ) वाळवी
 - ब) टारफुला
 - क) डांगोरा एका नगरीचा
 - ड) तणस

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) 1960 नंतरच्या शैक्षणिक स्थित्यात वाढमयीन परिणाम थोडक्यात लिहा.
- ब) दलित साहित्याच्या चळवळीची पाश्वर्भूमी थोडक्यात विशद करा.
- क) साठोत्तरी काळातील स्त्रियांच्या कथालेखनाचे विशेष नोंदवा
- ड) साठोत्तरी काळातील ललितगद्य लेखनाचा थोडक्यात आढावा घ्या.
- इ) साठोत्तरी काळातील स्त्रियांच्या आत्मचरित्र लेखनाचा आढावा घ्या.
- ई) विजय तेंडुलकरांच्या नाटयलेखनाचे वेगळेपण नोंदवा.

प्र.3 लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन)

16

- अ) भालचंद्र नेमाडे यांच्या कादंबरीलेखनाचे योगदान स्पष्ट करा.
- ब) स्त्रीवादी साहित्याचे योगदान लिहा.
- क) ग्रामीण साहित्यप्रवाहाची वाटचाल लिहा.
- ड) दलित कथेची वाटचाल नोंदवून बाबुराव बागुल यांच्या कथालेखनाचे विशेष लिहा.

- प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक) 16**
साठोत्तरी मराठी कादंबरीची वाटचाल सविस्तर लिहा.
किंवा
साठोत्तरी मराठी कवितेची वाटचाल सविस्तर लिहा.
- प्र.5 दीर्घोत्तरी प्रश्न 16**
साठोत्तरी कालखंडातील साहित्यप्रवाहांची वाडमयीन कामगिरी सविस्तर लिहा.

Seat No.	

Set P

M.A. (Marathi) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
भाषा व साहित्य: संशोधनाचे पद्धतीशास्त्र

Day & Date: Wednesday, 15-02-2023

Max. Marks: 70

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

16

- 1) संशोधनाचा अत्यंत साधा अर्थ म्हणजे गोष्टी शोधून काढण्याचा प्रयत्न करणे अशी संशोधनाची व्याख्या —— यांनी केली.
 अ) रेडमॉन ब) स्मॉल
 क) वेबस्टर ड) मोरी
- 2) शास्त्रीय पद्धतीने एखद्या समस्येच्या उत्तराचा शोध घेणे हा —— याचा हेतू असतो.
 अ) संशोधनाचा ब) अभ्यासाचा
 क) शास्त्राचा ड) कल्पनेचा
- 3) गुणात्मक संशोधन —— च्या मापनावर आधारित असते.
 अ) राशीच्या ब) संख्येच्या
 क) गुणाच्या ड) वर्तणुकीच्या
- 4) उपयोजित संशोधनास —— संशोधन म्हटले जाते.
 अ) साहित्य संशोधन ब) वर्णनात्मक संशोधन
 क) अन्वेषणात्मक संशोधन ड) अनुप्रयुक्त संशोधन
- 5) भूतकाळातील दस्तऐवज संदर्भ हे सर्व —— संशोधन पद्धतीचे आहेत.
 अ) प्रायोगिक ब) ऐतिहासिक
 क) वैज्ञानिक ड) शास्त्रीय
- 6) एकाच पुस्तकाचा दुसऱ्या संदर्भासाठी लगेचच उल्लेख असेल, तर त्यासाठी —— हा शब्द लिहितात.
 अ) O.P. Cit ब) ibid
 क) Loc. cit ड) यापैकी नाही
- 7) संशोधकांनी केलेल्या विधानांचा पुरावा —— मध्ये असतो.
 अ) ताजाकलम ब) संदर्भसूची
 क) तळटीपा ड) संदर्भग्रंथ

- 8) 'स्तंभ व ओळीमध्ये आकडेवारीची व्यवस्थित केलेली मांडणी म्हणजे संख्याशास्त्रीय तक्ता होय,' असे मत —— यांनी मांडले.
- अ) नेईसवांगर ब) प्लेटो
 क) रेडमॅन ड) मोरी
- 9) साहित्य संशोधनात —— ला महत्त्व असते.
- अ) अभ्यास ब) निवड
 क) ग्रंथालय ड) निष्कर्ष
- 10) साहित्य हे —— साधन आहे.
- अ) मौखिक ब) दस्तऐवजी
 क) पुरातन ड) अर्वाचीन
- 11) साहित्याचा संबंध —— याच्याशी निगडित असतो.
- अ) लेखन ब) प्रवृत्ती
 क) मानवी विचार ड) वृत्ती
- 12) विद्या व्यासंगाच्या क्षेत्राचा समावेश —— संशोधनात होतो.
- अ) वैज्ञानिक ब) सामाजिक
 क) ऐतिहासिक ड) साहित्य
- 13) 'बालगीत' ही —— भाषेची बोलीभाषा आहे.
- अ) गोंडी ब) पावरी
 क) कोकणी ड) अहिराणी
- 14) —— या जर्मन भाषातज्जाने गोंडी बोलीची आंतरराष्ट्रीयता शोधून काढण्याचा प्रयत्न आहे.
- अ) हेगेल ब) ज्यूल ब्लॉच
 क) ब्लूमफिल्ड ड) चोमस्की
- 15) 'ण', 'छ', 'श', 'ष' आणि 'ळ' ही व्यंजने —— बोलीत वापरली जात नाहीत.
- अ) झाडी ब) नागपुरी
 क) हळबी ड) लेवा
- 16) 'मराठी संशोधन विद्या' या ग्रंथाचे लेखन —— यांनी केले.
- अ) जयश्री पाटणकर ब) सु.र.चुनेकर
 क) उमा देशमुख ड) रंगनाथ पठारे

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) संशोधन म्हणजे काय सांगून संशोधनाची उद्दिष्टे सांगा.
- 2) भाषिक संशोधन व शैली विज्ञान संशोधन यातील साम्य भेद स्पष्ट करा.
- 3) लेखकनिष्ठ संशोधनाचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.
- 4) भाषेच्या संशोधन आराखड्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
- 5) भाषेचे संशोधन करताना संशोधकाच्या अंगी कोणते गुण असणे आवश्यक आहेत?
- 6) भाषेचे संशोधन करताना शुद्धलेखनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2) 16**
- 1) शोधनिबंध लेखनाचे टप्पे स्पष्ट करा.
 - 2) प्राथमिक साधनग्रंथ व प्राथमिक रूपरेषा यांचे संविधानातील महत्व स्पष्ट करा.
 - 3) भाषेचे संशोधनात ग्रंथालयाचे महत्व थोडक्यात स्पष्ट करा.
- प्र.4 खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा. (कोणतेही 1) 16**
- 1) भाषिक संशोधनाची परिक्षेत्रे थोडक्यात स्पष्ट करा.
 - 2) साहित्य क्षेत्रीय संशोधनाची स्वरूप वैशिष्ट्ये सांगा.
- प्र.5 संशोधनाच्या पायऱ्या थोडक्यात स्पष्ट करा. 16**

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
एका साहित्यप्रकाराचा अभ्यास: कथा

Day & Date: Thursday, 16-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा. 16

- 1) गंगाधर गाडगीळ यांनी मराठी —— चा पाया घातला.
 अ) नवकविता ब) नवकथा
 क) नवकादबरी ड) नवसाहित्य
- 2) जी.ए. कुलकर्णी यांनी —— कथासंग्रहाचे लेखन केले आहे.
 अ) कातरवेळ ब) कोंडुरा
 क) निळासावळा ड) तलावातलं चांदणं
- 3) तलावातलं चांदणं हया कथासंग्रहाचे लेखन —— यांनी केले आहे.
 अ) गंगाधर पाटील ब) गंगाधर गाडगीळ
 क) ग. बा. सरदार ड) गणेश आवटे
- 4) वि. स. खांडेकरांना पहिला —— पुरस्कार मिळाला होता.
 अ) साहित्य अकादमी ब) ज्ञानपीठ
 क) सरस्वती ड) कमलादेवी चटोपाध्याय
- 5) —— हे जी. ए. कुलकर्णी यांच्या कथेचे वैशिष्ट्य आहे.
 अ) नीतिमत्ता ब) नियती शरणता
 क) नियमबद्धता ड) कपोलकल्पितता
- 6) —— म्हणूनही गंगाधर गाडगीळ ओळखले जातात.
 अ) कवी ब) समीक्षक
 क) नाटककार ड) व्याकरणकार
- 7) दुर्दम्य हया कादंबरीचे लेखक —— हे उत्तम कथाकार देखील आहे.
 अ) वि. स. खांडेकर ब) गंगाधर गाडगीळ
 क) जी. ए. कुलकर्णी ड) रंगनाथ पठारे
- 8) काजळमाया या ग्रंथाचे लेखन —— यांनी केले.
 अ) वि. स. खांडेकर ब) गंगाधर गाडगीळ
 क) जी. ए. कुलकर्णी ड) रंगनाथ पठारे
- 9) कथा हा —— साहित्यप्रकार आहे.
 अ) कथनात्मक ब) काव्यात्मक
 क) नाट्यात्मक ड) चरित्रात्मक
- 10) जी. ए. कुलकर्णी यांचे पूर्ण —— होते.
 अ) गुरुनाथ आबाजी कुलकर्णी ब) गुरुनाथ आत्माराम कुलकर्णी
 क) गुरुशांत आबाजी कुलकर्णी ड) गुरुशांत आत्माराम कुलकर्णी

- 11) कथा हया साहित्यप्रकाराशी —— हे नाव जोडले गेलेले आहे.
 अ) सुधा जोशी ब) म. सु. पाटील
 क) कमलाकर नाडकर्णी ड) बाळ फॉडके
- 12) पाच कथाकार हया ग्रंथाचे संपादन —— यांनी केले आहे.
 अ) वि. स. खांडेकर ब) रमेश तेंदुलकर
 क) विजया वाड ड) अनुपम संकलेचा
- 13) जी. ए. कुलकर्णी यांच्या कथेत —— महत्वाची भूमिका बजावते.
 अ) नियती ब) नायिका
 क) नायक ड) खलनायिका
- 14) कथेमध्ये —— महत्वाचे स्थान असते.
 अ) कथनाला ब) पात्राला
 क) संवादाला ड) घटनेला
- 15) मराठी नवकथेचे जनक म्हणून —— यांना ओळखले जाते.
 अ) गंगाधर पाटील ब) गंगाधर गाडगीळ
 क) गं. बा. सरदार ड) गणेश आवटे
- 16) 'कथा हा क्षुद्र साहित्यप्रकार आहे,' असे मत —— यांनी मांडले.
 अ) भालचंद्र देशपांडे ब) प्लेटो
 क) रेडमॅन ड) भालचंद्र नेमाडे

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) कथा म्हणजे काय सांगून कथेची वैशिष्ट्ये सांगा.
 ब) पाच कथाकार हया ग्रंथातील पाच कथाकारांची नावे सांगा.
 क) गंगाधर गाडगीळ यांच्या कथेची वैशिष्ट्ये सांगा.
 ड) जी. ए. कुलकर्णी यांच्या कथेची वैशिष्ट्ये सांगा.
 इ) मराठी नवकथा म्हणजे काय ते थोडक्यात स्पष्ट करा.
 ई) नाथ माधव यांच्या कथेची वैशिष्ट्ये सांगा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) मराठी कथेतील जी. ए. कुलकर्णी हयांच्या कथेचे योगदान स्पष्ट करा.
 ब) मराठी कथेतील गंगाधर गाडगीळ हयांच्या कथेचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
 क) पाच कथाकारांच्या संदर्भात वि. स. खांडेकरांनी नोंदवलेली निरीक्षणे थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

16

मराठी कथेची वाटचाल थोडक्यात स्पष्ट करा.

किंवा

कथा हया साहित्यप्रकाराचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये थोडक्यात स्पष्ट करा.

प्र.5 निळासावळा व तलावातलं चांदणं हया दोन्ही कथासंग्रहातील कथांचे थोडक्यात महत्वमापन व मूल्यमापन करा.

16

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
समाजभाषाविज्ञान

Day & Date: Monday, 20-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) सामाजिक, सांस्कृतिक दृष्टीकोनातून भाषेकडे पाहणारी भाषाभ्यासाची सर्वात आधुनिक पद्धती कोणती?

अ) समाजभाषाविज्ञान	ब) चिन्हविज्ञान
क) स्वनविज्ञान	ड) शब्दविज्ञान
- 2) व्यक्तिला कोणत्या प्रक्रियेतून भाषा प्राप्त होते?

अ) जन्म	ब) सामाजिकीकरण
क) अनुभवग्रहण	ड) संस्कृती
- 3) 'भाषिक समाज' ही संकल्पना सर्वप्रथम कोणी मांडली?

अ) लेनर्ड ब्लूमफिल्ड	ब) फेर्दीना द सोस्यूर
क) एडवर्ड सपीर	ड) नोम चॉम्स्की
- 4) जॉन लम्पर्ड यांनी समाज भाषाविज्ञानात सर्वप्रथम कोणती संज्ञा मांडली?

अ) धर्म	ब) शिक्षण
क) भाषिक भंडार	ड) लघुक्षेत्र
- 5) सामाजिक सहकार्याचा व्यवहार फार मोठया प्रमाणावर कशाद्वारे घडत असतो?

अ) भाषेद्वारे	ब) चिन्हांद्वारे
क) पैशांद्वारे	ड) वस्तुंद्वारे
- 6) भाषिक व्यवस्था व भाषिक वर्तन यांमध्ये कोणी भेद केला?

अ) लेनर्ड ब्लूमफिल्ड	ब) फेर्दीना द सोस्यूर
क) एडवर्ड सपीर	ड) नोम चॉम्स्की
- 7) 'भाषिक सापेक्षतावाद' हा सिधांत कोणी मांडला?

अ) चॉम्स्की आणि ब्लूमफिल्ड	ब) सोस्यूर आणि सपीर
क) सपीर आणि बोर्फ	ड) सोस्यूर आणि ब्लूमफिल्ड
- 8) "सामाजिक भाषाविज्ञान हेच खन्या अर्थाने भाषाविज्ञान होय" हे मत कोणाचे आहे?

अ) सोस्यूर	ब) सपीर
क) मॉलिनोवस्की	ड) लबव

- 9) 'भाषेचे समाजविज्ञान' असे एक अभ्यासक्षेत्र कोणी कल्पिले आहे?
- अ) फिशमन
 - ब) जॉन लम्पर्ड
 - क) मॉलिनोवस्की
 - ड) सपीर
- 10) भाषेच्या मानाने बोलीचे भौगोलिक परिक्षेत्र कसे असते?
- अ) विस्तृत
 - ब) मर्यादित
 - क) व्यापक
 - ड) अलौकिक
- 11) प्रमाण मराठीतील 'ळ' च्या ऐवजी व-हाडी बोलीत कशाचा वापर केला जातो?
- अ) 'छ'
 - ब) 'इ'
 - क) 'य'
 - ड) 'र'
- 12) मर्यादित स्वरूपाच्या पिजिनमधून पूर्णाकारी स्वरूप मिळू लागलेल्या भाषेस काय म्हणतात?
- अ) प्रिओल
 - ब) ग्रीओल
 - क) फ्रीओल
 - ड) क्रिओल
- 13) 'न्यून सिध्दांत' कोणी मांडला?
- अ) बर्नस्टाईन
 - ब) वोर्फ
 - क) फिशमन
 - ड) लबव
- 14) सामाजिक रुढी—परंपरांचा स्त्री—पुरुषांच्या भाषिक वापरावर परिणाम होतो.
- अ) वरील वाक्य पूर्णतः बरोबर आहे
 - ब) वरील वाक्य अंशतः बरोबर आहे
 - क) वरील वाक्य पूर्णतः चूक आहे
 - ड) वरील वाक्य अंशतः चूक आहे
- 15) बोली—शास्त्राचे स्वरूप मूलतः कसे असते?
- अ) राजकीय
 - ब) भौगोलिक
 - क) आर्थिक
 - ड) आधुनिक
- 16) 'समाजभाषाविज्ञान' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
- अ) रमेश वरखेडे
 - ब) अशोक केळकर
 - क) मिलिंद मालशे
 - ड) रमेश धोंगडे

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

16

- अ) भाषिक वर्तन आणि परिस्थिती यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा.
- ब) आर्थिक वर्गव्यवस्था आणि भाषा यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.
- क) भाषामिश्रण आणि भाषाबदल या संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) भाषेचा समाजसापेक्ष अभ्यास कशा रीतीने केला जातो?
- इ) जातीव्यवस्था आणि समूहसापेक्ष भाषा यांचा अन्योन्यसंबंध स्पष्ट करा.
- ई) व्यावसायिक बोली ही संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3 खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

16

- अ) पिजिनभाषा आणि क्रिओल भाषा या संकल्पना स्पष्ट करा.
- ब) लिंगभाव, वयोगट आणि भाषा यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.
- क) बोलीभूगोल ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ड) भाषांतर्गत असणारे भेद स्पष्ट करा.

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.
भाषिक भंडार आणि लघुक्षेत्र या संकल्पना स्पष्ट करा.
किंवा
समाज, संस्कृती आणि भाषा यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.
- प्र.5 समाजभाषाविज्ञानाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. 16

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
आधुनिक मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (1990 ते 2010)

Day & Date: Tuesday, 21-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) 'दुःखचे श्वापद' ही कादंबरी कोणत्या लेखकाची आहे?
 - अ) रंगनाथ पठारे
 - ब) भालचंद्र नेमाडे
 - क) राजस गवस
 - ड) किरण गुरव
- 2) 'वाडा चिरेबंदी' हे नाटक कोणी लिहिले आहे?
 - अ) सतीश काळसे कर
 - ब) विजय तेंडुलकर
 - क) महेश एलकुंचवार
 - ड) विजया जहागिरदार
- 3) 'नंतर आलेले लोक' हा कविता संग्रह कोणत्या कवीचा आहे?
 - अ) अरुण काळे
 - ब) प्रवीण बांदेकर
 - क) जयंत पवार
 - ड) विश्राम बेडेकर
- 4) देवदासी, जोगतिनी, बेरड अशा समाज घटकांवर कथा लिहिणारे कथालेखक कोण आहेत?
 - अ) जयंत पवार
 - ब) समर खडस
 - क) राजन गवस
 - ड) किरण गुरव
- 5) 'कोल्हाट्याचं पोर' हे आत्मकथन लिहिणारे किशोर काळे कोणत्या जिल्ह्यातील होते?
 - अ) कोल्हापूर
 - ब) सांगली
 - क) सातारा
 - ड) सोलापूर
- 6) जागतिकीकरण ही संकल्पना मुख्यत्वाने कोणत्या घटकाशी निगडित आहे?
 - अ) सांस्कृतिक
 - ब) धार्मिक
 - क) आर्थिक
 - ड) कलाविषयक
- 7) जागतिकीकरणाच्या काळात मानवी जीवनशैलीत कोणत्या घटकांना महत्त्व आले?
 - अ) धार्मिक
 - ब) सांस्कृतिक
 - क) बाजार, ग्राहक, विक्रीमूल्य
 - ड) चित्रपट
- 8) 'संस्कृतीच्या पाऊलखुणा' या स्मरणरंजनपर ललित लेखनाचे लेखक कोण आहेत?
 - अ) द.ता.भोसले
 - ब) राजन गवस
 - क) कृष्णा इंगोले
 - ड) भास्कर चंदनशीव

- 9) प्रज्ञा दया पवार यांच्या पहिल्या कथासंग्रहाचे नाव काय आहे?
- अ) नातीचरामी
 - ब) आयदान
 - क) काचाकवडया
 - ड) अफवा खरी ठरावी म्हणून
- 10) 'जागतिकीकरणानंतरचे मराठी साहित्य' या प्रा. प्रल्हाद लुलेकर गौरव ग्रंथाचे संपादक कोण आहेत?
- अ) रणधीर शिंदे – राजन गवस
 - ब) नागनाथ कोत्तापल्ले – दत्ता भगत
 - क) केदार काळवणे – संजय नवले
 - ड) यापैकी नाही
- 11) भालचंद्र नेमाडे यांच्या कोणत्या कादंबरीला ज्ञानपीठ पुरस्कार मिळाला?
- अ) कोसला
 - ब) हिंदू जगण्याची समृद्ध अडगळ
 - क) बिढार
 - ड) झूल
- 12) कोकणच्या पार्श्वभूमीवरील प्रवीण दशरथ बांदेकर यांच्या कादंबरीचे नाव काय आहे?
- अ) मेड इन इंडिया
 - ब) इंडियन अॅनिमल फॉर्म
 - क) युगवाणी
 - ड) चाळेगत
- 13) 'नातीचरामी' या स्त्रीवादी कादंबरीच्या कादंबरीकार कोण आहेत?
- अ) मेघना पेठे
 - ब) प्रज्ञा पवार
 - क) वंदना महाजन
 - ड) वंदना कुलकर्णी
- 14) अनिल दामले यांची कोणती कादंबरी बुध्द तत्त्वज्ञानाशी नाते सांगते?
- अ) गौतमची गोष्ट
 - ब) डॅकॅथलॉन
 - क) अमर्याद आहे बुध्द
 - ड) तंदुरच्या ठिणग्या
- 15) 'लोककथा 78' या नाटकाचे नाटककार कोण आहेत?
- अ) मकरंद साठे
 - ब) रत्नाकर मतकरी
 - क) विजय तेंडुलकर
 - ड) महेश एलकुंचवार
- 16) 'मराठी रंगभूमीच्या तीस रात्री' हा नाटकाचा सामाजिक राजकीय इतिहास सिध्द करणारे लेखक कोण आहेत?
- अ) राजीव नाईक
 - ब) वसंत डहाके
 - क) दाजीशास्त्री पणशीकर
 - ड) मकरंद साठे

प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- 1) 1990 नंतरच्या दलित कवितेचे विशेष लिहा.
- 2) 1990 नंतरच्या आत्मचरित्र लेखनाचा आढावा घ्या.
- 3) आसाराम लोमटे यांच्या कथालेखनाचे वेगळेपण लिहा.
- 4) अरुण काळे यांच्या कवितेतील सांस्कृतिक भान विशद करा.
- 5) 1990 नंतरच्या ग्रामीण कवितेची वाटचाल लिहा.
- 6) मेघना पेठे यांच्या कथालेखनातील स्त्रीवादाचे स्वरूप लिहा.

- प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 16**
- अ) 1990 नंतरच्या वाढमयीन नियतकालिकांच्या कामगिरीचा परिचय करून घ्या.
ब) 1990 नंतरच्या मराठी दलित साहित्याचे बदलते आयाम स्पष्ट करा.
क) 1990 तंरच्या काळातील स्त्रियांच्या कादंबरीलेखनाचा आढावा घ्या.
ड) 1990 नंतरच्या ललितगद्य लेखनाचे बदलते स्वरूप लिहा.
- प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) 16**
- 1990 ते 2010 या कालखंडातील कादंबरी वाढमयाचा सविस्तर आढावा घ्या.
किंवा
जागतिकीकरण कालखंडातील बदलांचा मराठी साहित्य लेखनावर झालेला परिणाम सविस्तर लिहा.
- प्र.5 '1990 नंतरची मराठी कथा अमुलाग्र बदलली आहे' या विधानाचा सविस्तर परामर्श घ्या. 16**

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - IV) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022

एका साहित्यप्रकारचा अभ्यास: कथा

Day & Date: Wednesday, 22-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.**16**

- 1) 'काळोखाचे कैदी' या कथेतील देवरामाच्या बायकोचे नाव काय होते?

अ) कमळा	ब) सरला
क) प्रमिला	ड) वत्सला
- 2) रामनाथ तिवारीच्या घरी लेखकाने कोणती गोष्ट चोरल्याचा त्याच्यावर आरोप होता?

अ) दागिना	ब) पैसे
क) जात	ड) वस्तू
- 3) बाबुराव बागुल यांनी खालीलपैकी कोणता कथासंग्रह लिहिलेला आहे?

अ) आपण माणसात जमा नाही	ब) मरण स्वरूप होत आहे.
क) निळासावळा	ड) गजाआड
- 4) कारखान्यापुढे यमुना म्हातारी संतापून कोणाला धमकावत होती?

अ) प्रताप पाण्डे	ब) कैलास राणा
क) संदीप सिंग	ड) राजू नायक
- 5) जयंत पवार यांनी 2013 साली पहिल्यांदा कोणती अगदी छोटी कथा लिहिली?

अ) पोपट	ब) माकडं
क) चिमणी	ड) कोकरु
- 6) पारीचं पंधरा दिवसाचं मूल कोणाच्या हल्ल्यात मरण पावतं?

अ) वाधाच्या	ब) बिबट्याच्या
क) कुत्र्याच्या	ड) असवालाच्या
- 7) मातीच्या उंच ढिगान्यांवरून कोण फिरत होती?

अ) पोर	ब) माकडं
क) कुत्री	ड) मांजरं
- 8) जयंत पवार यांनी खलीलपैकी कोणता कथासंग्रह लिहिलेला आहे?

अ) निळया दाताची दंतकथा	ब) राज्य राणीचं होतं
क) मोराची बायको	ड) वरनभातलोन्चा नि कोन नाय कोन्चा

- 9) तात्या सानपानं बळंबळं कुणाला कळंबला आणलं होतं?
 अ) महितपतीला ब) काशीनाथला
 क) महादेवला ड) शहाजीला
- 10) तात्या सानपाला गड जिंकल्याचा आनंद कोणत्या गोष्टीमुळे झाला होता?
 अ) पाऊस आल्यामुळे
 ब) कापसाला भाव मिळाल्यामुळे
 क) ऊसाची तोड-चिढी आणल्यामुळे
 ड) भरपुर उत्पन्न झाल्यामुळे
- 11) भास्कर चंदनशिव यांनी मुख्यतः कोणत्या प्रवाहातील कथा लिहिलेली आहे?
 अ) ग्रामीण ब) महानगरी
 क) दलित ड) आदिवासी
- 12) भास्कर चंदनशिव यांनी खालीलपैकी कोणता कथासंग्रह लिहिलेला आहे?
 अ) माझा काय दोष ब) जांभळढळ
 क) माणदेशी माणसं ड) इडा पीडा टळे
- 13) 'सानिया' यांची कथा कोणत्या प्रवाहातील आहे?
 अ) ग्रामीण ब) महानगरी
 क) दलित ड) स्त्रीवादी
- 14) ललिताच्या घरी जिन्याचा कठरा धरुन एकेक पायरी चढून कोण आले हाते?
 अ) हरिहर ब) शामराव
 क) कैवल्य ड) विश्वनाथ
- 15) 'सानिया' यांनी खालीलपैकी कोणता कथासंग्रह लिहिलेला आहे?
 अ) आहे हे असं आहे ब) आंधळयाच्या गायी
 क) पुन्हा एकदा ड) पावसात सूर्य शोधणारी माणसं
- 16) 'मराठी कथेची स्थितीगती' या ग्रंथाच्या लेखिका कोण आहेत?
 अ) अंजली सोमण ब) अंजली कुलकर्णी
 क) अरुणा ढेरे ड) अनुराधा पाटील

- प्र.2 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)** 16
- अ) 'बाबुराव बागुल' यांच्या साहित्यिक योगदानाचा थोडक्यात परिचय करून घ्या.
 ब) 'अंगारमाती' कथासंग्रहातील कथांचे विशेष स्पष्ट करा.
 क) 'वलय' कथासंग्रहातील स्त्रीजीवनातील संघर्षाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 ड) जयंत पवार यांची कथालेखक म्हणून ओळख करून घ्या.
 इ) ग्रामीण जीवनातील संघर्ष 'अंगारमाती' कथासंग्रहातून कशा रीतीने व्यक्त होतो?
 ई) 'वलय' कथासंग्रहातील कथांची आशयसूत्रे स्पष्ट करा.

- प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)** 16
- अ) 'जेव्हा मी जात चोरली होती' मधील जात संघर्षाचे वर्णन करा.
 ब) भास्कर चंदनशिव यांच्या कथालेखनाचा आढावा घ्या.
 क) 'वलय' कथासंग्रहातील कथांचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 ड) 'लेखकाचा मृत्यु आणि इतर गोष्टी' मधील कथांची आशयसूत्रे स्पष्ट करा.

- प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)**

समकालीन नागर जीवनातील प्रश्न 'लेखकाचा मृत्यु आणि इतर गोष्टी' मधून कशा रीतीने व्यक्त झालेले आहेत?

किंवा

'अंगारमाती' कथासंग्रहातील कथांची आशयसूत्रे स्पष्ट करा.

- प्र.5 'बाबुराव बागुलांच्या कथेत अथपासून इतिपर्यंत नाट्य खच्यून भरलेलं आहे' या विधानाचा परामर्श घ्या.**

Seat No.	

Set	P

M.A. (Marathi) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2022
लोकप्रिय साहित्य

Day & Date: Thursday, 23-02-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुळा लिहा.

16

- 1) 'दुनियादारी' कादंबरीतील नाटकात काम करणारा आणि कटिंग सलूनचा मालक असणाऱ्या अभिनेत्याचे नाव काय होते.

अ) दादा कोऱके	ब) राम नगरकर
क) आनंद शिंदे	ड) दादू इंदूरीकर
- 2) दुनियादारी कादंबरीतील प्रीतम पटेल नावाचा मुलगा कोणत्या महाविद्यालयात शिकत होता.

अ) एस.पी	ब) मॉर्डन
क) फर्ग्युसन	ड) डेक्कन
- 3) 'बालंट' ही कादंबरी कोणत्या प्रकाशन संरचेने प्रकाशित केली आहे.

अ) मेहता	ब) राजहंस
क) दिलिपराज	ड) डायमंड
- 4) 'स्वामी' कादंबरीत गणेश महालात पहाटवेळी गाणं गाणारा गायक कोण होता.

अ) शिवानंद	ब) सदानंद
क) केशवानंद	ड) मोरेश्वर
- 5) 'बालंट' कादंबरीतील के.भालचंद्र यांच्याकडे कोणत्या गावच्या पोलीस स्टेशनचा चार्ज होता.

अ) तळवडे	ब) तपेहळळी
क) अक्कलकोट	ड) साइखेड
- 6) लोकप्रिय साहित्य हे —— असते.

अ) परिवर्तनशील	ब) स्थितीशील
क) प्रगतिशील	ड) यापैकी नाही
- 7) सोनहळळी गावातून कोणती व्यक्ती बेपत्ता झाली होती.

अ) हिदायत	ब) मेहमूद
क) इसाक	ड) अमीना

- 8) रहमान कलाल हा कोणाचा मित्र होता.
अ) सरपंचाचा ब) भालचंद्रचा
क) तात्या भोसलेचा ड) सावकाराचा
- 9) 'बालंट' या कादंबरी कथानकातील उत्कर्ष बिंदू साधणारी यात्रा कोणत्या देवाची होती.
अ) खंडोबा ब) भैरवनाथ
क) म्हसोबा ड) यल्लमा
- 10) 'बालंट' कादंबरीतील कथानकाची रहस्यमयता सावकार या व्यक्तिरेखेभोवती फिरत राहते. त्या सावकाराचे नाव काय होते.
अ) हिदायत ब) गन्नी
क) दुंडाप्पा ड) पटवर्धन
- 11) 'या कादंबरीतील पात्रे अगदीच काल्पनिक म्हणता येणार नाहीत', हे अवतरण कोणत्या कादंबरीच्या सुरुवातीला दिले आहे.
अ) बालंट ब) दुनियादारी
क) स्वामी ड) डार्करूम
- 12) 'दुनियादारी' या कादंबरीत कोणत्या महाविद्यालयाचे चित्रण प्रामुख्याने येते.
अ) फर्ग्युसन ब) मॉडर्न
क) एस.पी ड) डेक्कन
- 13) दिग्या ही व्यक्तिरेखा कोणाला मारापासून वाचविण्यासाठी अण्णाला रोखत होती.
अ) सुरेखा ब) प्रीतम
क) शेखर ड) श्रेयस
- 14) पॉल फॅब्रिक्सच्या जी.एम. ची मुलगी पुढे श्रध्दा तळवलकर झाली तिचे नाव काय होते.
अ) प्रीतम पाटील ब) सुरेखा शिंदे
क) स्नेहल पाटील ड) अवंती खाडीलकर
- 15) प्रीतम पटेल यांच्या पुण्यातील बंगल्याचे नाव काय होते.
अ) स्नेह—सपना ब) स्नेह—सिध्दी
क) स्नेह—साधना ड) स्नेह—संगीत
- 16) माधवराव पेशवे यांनी रमाबाईच्या वडिलांच्या ताब्यातील मिरज संस्थान कोणाला दिले.
अ) मुधोजीराव ब) होळकर
क) पटवर्धन ड) गायकवाड

- प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 16**
- 1) रणजित देसाई यांचा वाडमयीन परिचय करून घ्या.
 - 2) 'बालंट' या बाबा कदम यांच्या कादंबरीतील रहस्यमयतेचे स्वरूप लिहा.
 - 3) लोकप्रिय साहित्याचे रचनातंत्राचे विशेष लिहा.
 - 4) 'स्वामी' कादंबरीतील रमाबाईचे व्यक्तिचित्र लिहा.
 - 5) 'बालंट' मधील बहिरेश्वराच्या यात्राप्रसंगाचे विशेष लिहा.
 - 6) 'दुनियादारी' कादंबरीचे भाषा विशेष लिहा.
- प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही 2) 16**
- 1) 'स्वामी' कादंबरीमधील ऐतिहासिक चित्रणातील कलात्मकतेचे विशेष नोंदवा.
 - 2) 'बालंट' मधील वाचकनिष्ठ लोकप्रियतेचे स्वरूप लिहा.
 - 3) मराठीतील लोकसाहित्याचा आढावा घ्या.
 - 4) 'दुनियादारी' कादंबरीतील तरुणांच्या स्वप्नरंजनपरतेचे स्वरूप लिहा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16**
- 1) लोकप्रिय साहित्य आणि कादंबरी साहित्यप्रकाराचे सहसंबंध स्पष्ट करा.
 - 2) 'स्वामी' कादंबरीतील लोकप्रियतेचे स्वरूप सविस्तर लिहा.
- प्र.5 लोकप्रिय साहित्याची संकल्पना स्पष्ट करून वाडमयीन वैशिष्ट्यांची सविस्तर चर्चा करा. 16**